

התאחדות בני מול

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

ל' סיון תשע"א

חקת

שנה ט"ו גליון תשי"ז

תוכן הענינים

לקח טוב.....א'
שבת בשבתו.....ב'
דבש תמרים.....ג'
בשפתי צדיקים.....ד'
פרפראות לחכמה.....ה'
ודרשת וחקרת.....ו'
הילולא דצדיקא.....ז'
משולחן מלכים.....ח'
דברות קודש.....ט'

אבות פרק ד'

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון

בבית רעוע עלובה וקטנה אשר כותליו רעועים ונוטים לנפול בה היה דר בהשקט ושלוח כפרי עם משפחתו העניה והדלה, רק תרנגולת אחת קטנה ורזה היתה רכושם של משפחה זו.

ביום אחד הבחינה אשת הכפרי שהתרנגולת הטילה ביצה, שמחה האשה שמחה גדולה, ובלב מלא חדוה נטלה את הביצה בידה ונכנסה אל תוך ביתה והכריזה: הנה בעז"ה נתעשר עתה עושר רב, בעלה ובני ביתה הביטו עליה בתמיהה, ושאלו אותה: מהיכי תיתי שמביצה קטנה תצמח לאדם עשירות.

ענתה האשה: התרנגולת הטילה עתה את הביצה, אקח את הביצה הלזו, ואשום אותה בחזרה תחת רגלי התרנגולת, ותצא מזה אפרוה, האפרוה שוב יגדל לתרנגולת, אשר גם היא תטיל ביצים וכן הלאה.

לאחר מכן - המשיכה האשה בדמיונה - אמכור את האפרוחים הרבים, ואקנה לי עז, והעז תתן חלב, ושוב אמכור את החלב שתתן העז, ומכסף זה אקנה לי פרה, עתה כבר תהיה לי עז ופרה אשר שניהם נותנים חלב ביתר שאת, כך המשיכה האשה בחשבוניותיה והגיעה למסקנא שבתוך זמן קצר היא תתעשר בעושר רב.

בעמדה כך שקועה במחשבותיה מיד שרתה עליה שמחה גדולה, והתחילה לצחול ולרקוד, ומרוב שמחה היא שכחה כי הביצה בידה, וכך נפלה הביצה ונשתברה כשבד בבד עמה נשתברה לרסיסים כל דמיונותיה, וכל החשבונות הגדולים שלה ירדו לטמיון.

הוא הדבר אשר אמר הכתוב "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, לדעת הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה, דהנה הרבה אנשים חיים עפ"י דמיונם ואינם חיים עפ"י המציאות, כאותה אשה שכבר ראתה בעיני רוחה את עושרה הרב, ובאמת היא נותרה עניה מרודה, כמו"כ סבורים אנשים רבים שהם נמצאים במדרגות רוחניות עליונות, ואינם שמים על לב להבין מדרגותם האמיתיות.

אלמלא היו אותם האנשים מכירים את מצב האמיתי אזי היו עובדים את ה' באותה מדרגה שהם נמצאים בה, וכך היו מתעלים ברוחניות מעלה מעלה, אולם הדמיון מטעה את האדם ואינו מאפשר לו להבחין אימתי יורד במדרגותיו, כי נדמה לו שכבר נתעשר בעושר רב.

אכן טעותם נמשכת מפאת הישג רוחני מסוים הנמצא בידם, וסוברים שיש בידם אוצרות רוחניים גדולים ורבים, אך כאשר יפול לאחמ"כ ממדרגתו עשרה מעלות אחרנית, ויהי' אצלו כדוגמת אותה הביצה שנשתברה לבסוף, וכל דמיונותיו יעלו בתוהו אז יתברר לו כי האמת לאמיתה שונה לחלוטין, ועליו מוטל עוד עבודה רבה בכדי להגיע לתכלית השלימות ולהתעשר על ידה בעשירות אמיתית.

לוח הזמנים

חקת

שטאט	הדלקת	מוצאי שבת
ברוקלין	8:16	9:43
קריית יואל	8:19	9:46
קעטסקילס *	8:22	9:49
מאנסי	8:18	9:45
לעיקוואוד	8:15	9:42
מיאמי	8:01	9:29
לאס אנדזשעלס	7:53	9:21
מאנטרעאל	8:32	9:59
טאהש	8:34	10:01
טאראנטא	8:48	10:15
ירושלים	7:11	9:06
בני ברק	7:29	9:03
לאנדאן	9:06	10:43
מאנטשעסטער	9:27	10:57
אנטווערפן	9:43	11:14
מעלבירן	4:53	6:24
בוענאס איידעס	17:39	19:08
ווינ	20:44	22:11

הזמנים הם למאנסיטעאל

להכנסת מודעות, ברכות
מז"ט, הנצחת שם,
לעילוי נשמת, וכו'
יפנו לאפיס כולל
עצי חיים בארה"ב:
1-888-732-6347
EXT 4
1-888-REB-MEIR

יסודי התורה בלק

יום ראשון	עא.
יום שני	עא:
יום שלישי	עב.
יום רביעי	עב:
יום חמישי	עג.
עש"ק ושב"ק חזרה	

יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו

ביי אן אסיפת עסקנים האָט רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע זיך אַמאָל אויסגעדרוקט בל"ק:

מין מוסדות אין ארץ ישראל ליגן מיר אופן הארץ. ליידער האָב אין נישט קיין כח. ווען אין וואָלט געווען בכח וואָלט אין אליינס געגאנגען נאָך געלט פאר מיינע מוסדות אין ארץ ישראל

לאַמיר זיך מצויר זיין ווי רביה"ק זי"ע פאָדערט פון אונז פערזענליך:

שטיץ מיינע מוסדות יטב לב!

**לאַמיר "הערן" דעם קול ה' בכח
און קעגנקומען די מוסדות מיט גרעסערע סכומים**

ימי חינוך הטהור!

לטובת מוסדותינו הק' יטב לב בארה"ק
ביהמ"ד הגדול, א' פנחס • ביהמ"ד אהל פיגא, א' מטות
ביהמ"ד אבני צדק, ג' מטות • ביהמ"ד בית ברוך, ד' מטות

לִקְחָ טוֹב

לִיקוּטִים יְקָרִים, מִפִּי סוֹפְרִים וְסוֹפְרִים
עַ"ד מוֹסֵר וְחִסְדוֹת נְאֻמִּים

פֶּן בַּחֲרֵב אֵצֶא לִקְרֹאתִיךָ וּבִרְשִׁי אֶתֶם
מִתְנַגְּאִים בְּקוֹל שְׁהוּרִישְׁכֶם אֲבִיכֶם וְכו' וְאֲנִי
אֵצֶא בְּמֵה שְׁהוּרִישְׁנִי אֲבִי וְכו', וְהִלָּא כֹּאן
לֹא חֲטָאוּ וְאִם כֵּן הִקּוּל קוֹל יַעֲקֹב, אֵלֹא
דָּאֵם הָשִׁיב אֶתֶם מִתְנַגְּאִים בְּקוֹל בְּגָאוּהָ,
אִם כֵּן אֵין קוֹל תְּפִילַתְכֶם מְקוּבֵּל וּמְרוּצָה
לִפְנֵי ה', לִכֵּן אֵצֶא בְּמֵה שְׁהוּרִישְׁנִי אֲבִי.

(עֲמַרְתָּ צִבִּי)

☆

וַיִּשְׁמַע הַכִּנְעֲנִי בִּרְשִׁי לְשׁוֹנֵם בִּלְשׁוֹן כִּנְעָן
וּלְבוּשֶׁם כְּעַמְּלִקִּים, לֹא שִׁינּוּ לְבוּשֵׁיהֶם דָּאֵם
לְבוּשִׁים וּמְדַבְּרִים כְּכִנְעָנִים יִהְיוּ כְּמוֹתֶם,
דְּכִלְבוּשֵׁיהֶן וּלְשׁוֹנָן כֵּן הֵם.

(אֲמַרְי פִּנְחָם)

☆

עַל כֵּן יֹאמַר בְּסֵפֶר מַלְחָמוֹת ה' וְכו'
סוֹפֵ"ה גִימ' אֱלֹהִים אֲדֹנָי, בּוֹה צָרִיךְ לִלְחוֹם
מַלְחָמוֹת עִם הַיֵּצֶר הָרַע, לֹמֵר לוֹ שִׁישׁ דִּיין
וּמוֹשֵׁל וְאֲדוֹן, שְׁעַל זֶה מוֹרִים שְׁמוֹת הַנ"ל.

(זֶרַע קוֹדֵשׁ)

☆

בְּאֵר הַפְּרוּהָ שְׂרִים כְּרוּה נְדִיבֵי עַם
וְכו', בְּאֵר הוּא הַתּוֹרָה חַפְּרוּה שְׂרִים
שִׁלְמִדּוֹ שְׂרֵי הַתּוֹרָה כְּרוּה מִלְשׁוֹן קִנְיָן נְדִיבֵי
עַם דִּהְנִדְיָבִי בְּעַם תּוֹמְכֵי דְאֲוִרִיתָא יְכוּלִים
לְקַנּוֹת תּוֹרָתָם, בְּמַחֲזֶקֶת זֵי קִרְיִיצָן זִיךְ אֲרִיין
אֵין דִּי תּוֹרָה, בְּמִשְׁעָנוֹתָם ע"י שְׁהַת"ח
נִשְׁעָנִים עֲלֵיהֶם בְּכָל צָרָכָם. (דְּבִרֵי יִחְזָקָאֵל)

☆

כְּרוּה נְדִיבֵי הָעַם, הֵינּוּ שְׁצָרִיךְ כָּל אֶחָד
וְאֶחָד לִרְאוֹת לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַחֲסִדִּים לִזֶּה
הָעוֹלָם ע"י עוֹבְדוֹת וּמַעֲשֵׂי"ט וּמַכְנִים בְּהֵם
חַיּוֹת הַבּוֹרָא, שׁוֹה נִקְרָא בְּאֵר. (בֵּית אַהֲרֹן)

☆

בְּמַחֲזֶקֶת בְּמִשְׁעָנוֹתָם, כִּי לִפִּי הַבְּטָחוֹן
שִׁבְנֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹטָחִים בַּתּוֹרָה, כֵּךְ עוֹשֶׂה
חֻקָּה בְּלִבָּם וְכֵךְ נּוֹתֵן חַיִּים. (חִידוּשֵׁי הַרִ"ם)

☆

וּמִמְדַּבֵּר מִתְנַה, ע"י שְׁשׁוּמְרִים דִּיבּוּרֵיהֶם
בְּקֹדֶשׁה וּבִמְהֵרָה זֻכִּים אֵל מִתְנַה, הִיא
הַתּוֹרָה שְׁנִיתְנָה לָנוּ בְּמִתְנַה. (דַּעַת מִשְׁהָ)

☆

וְנִירָם אֲבָד חֲשָׁבוֹן, וְנִירָם ר"ל מִי שֶׁהוּא
נִתְרוּם בְּגָאוּת, אֲבָד חֲשָׁבוֹן פ"י שׁוֹכֵחַ
הַחֲשָׁבוֹן שֶׁל חֲשָׁבוֹן הַנֶּפֶשׁ, כִּי מַחְמַת
הַגָּאוּת נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא נִקִּי מְעִבְרִירוֹת.

(אֵילֵנָא דְחַיִּים)

הִיעוּצָה בְּכָל הַמִּצְוֹת לַעֲשׂוֹת עַל דַּעַת
הַצְדִּיקִים.

☆

וַיִּקְחוּ אֱלִיךְ פְּרָה אֲדוּמָה וְכו', וַיִּקְחוּ
אֱלִיךְ ר"ל שְׁע"י הַתּוֹרָה יִמְשִׁיכוּ לְמַטָּה פְּרָה
אֲדוּמָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל חֶסְרוֹן בְּשׁוּם
אֲבָר, אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם פ"י שֶׁלֹּא יִחְסֹר לָהֶם
כְּלוּם, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עֲלֵיהָ עוֹל ר"ל שֶׁלֹּא
יִהְיֶה אֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת וְעוֹל דֶּרֶךְ אֲרָץ, דְּכָל
הַמְּקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה מְעִבְרִין מִמֶּנּוּ עוֹל
מַלְכוּת וְעוֹל דֶּרֶךְ אֲרָץ. (נֹעַם אֵילִמְלֶךְ)

☆

וַיִּשְׂרָף אֶת הַפְּרָה לְעֵינָיו, ב' פְּעָמִים פְּרָה
בְּגִימ' יצ"ר ר"ע הֵינּוּ שִׁישְׁרָפוּ אֶת הַיֵּצֶר
הָרַע, לְעֵינָיו שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל בְּרַע, כִּי לִיבֹא
וְעֵינָא תְרֵי סְרַסְרֵי דְעִבְרִיא, וְאִם לֹא יִסְתַּכֵּל
בְּרַע מִמִּילָא יִנְצֵלוּ כָּל אֲבָרָיו שֶׁלֹּא יִחְטָא.

(אֲרָן עֹדֵת)

☆

הוּא יִתְחַטָּא בּוֹ כִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְכוּם
הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְכו' ע"פ הַט"ז דָּאֵם עֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה אִז ע"י הַשְּׁבִית נִתְכַּפֵּר לְגַמְרִי וְלֹא
צָרִיךְ עוֹד כְּלוּם, וְזֶה מְרוּמּוֹ בַּפְּסוּק הוּא
יִתְחַטָּא כִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּגִימ' תְּשׁוּבָה, הֵינּוּ
אִם ע"י הַתְּשׁוּבָה יִתְחַטָּא, אִזִּי וְכוּם
הַשְּׁבִיעִי ע"י הַשְּׁבִית יִטְהַר לְגַמְרִי, אֲבָל אִם
לֹא יִתְחַטָּא כִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלֹּא עֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה, וְכוּם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר שֶׁלֹּא יוֹעִיל
שֶׁלֹּא יוֹעִיל הַשְּׁבִית כְּלוּם. (אֲמַרְי יוֹסֵף)

☆

זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוֹת בֹּאֵהָל אֲמַר
הַכְּתוּב חֻקַּת הַתּוֹרָה כִּי תַעֲסֹק בָּהּ
בְּתְשׁוּבָה וּתְשׁוּקָה שְׁלִימָה, כִּי תִצְמַח
בְּנִפְשָׁךְ אָדָם כִּי יָמוֹת בֹּאֵהָל וַיִּבְקֹשׁ אֶת
נִפְשׁוֹ לְהַשִּׁיבָה עַל יוֹם אֶחָד עוֹד לְעוֹלָם הַזֶּה,
כְּמָה הִיא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשֵׂי"ט
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהִנִּיחוּהוּ. (תַּפְאֲרַת שְׁלֹמֹה)

☆

וְכָל כָּלִי פֶתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צִמִּיד פֶּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא, ר"ל שְׁאִינוּ סוֹגֵר פִּיו, רַק
כָּלִי פֶתוּחַ תְּמִיד לְדַבֵּר דִּיבּוּרִים הַאֲסוּרִים
אִזִּי טָמֵא הוּא.

(אֲוֵר פִּנֵּי מִשְׁהָ)

☆

וּלְקַח אֲזוּב, נִקּוֹד קִדְמָא וְאֲזוּלָא דְאֲזוּב בֹּא
לְרַמּוֹ עַל עֲנוּהָ, וְרַמּוֹ הִעֲצָה לִזֶּה קִדְמָא הֵינּוּ
שִׁיחֻשׁוֹ מֵאֵין בָּאוֹתוֹ וְאֲזוּלָא וְלֹאֵן אֶתֶּה
הוֹלֵךְ. (בְּאֲרוֹת הַמַּיִם)

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאֹמְרֵי,
אֵין זֹאת אֵלֹא תְשׁוּבָה, שֶׁמְקוּדֵם צָרִיךְ הָאָדָם
לְשׁוּבָה בְּתְשׁוּבָה, וְאַח"כְּ אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאֹמְרֵי
יִלְמוּד תּוֹרָה וְאִז יַעֲלוּ לְרִצּוֹן לִפְנֵי ה'.

(בְּאֵר מִנְחָם)

☆

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה וְכו' זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה
פ"י לִכְך נָתַן הַבּוֹרָא מִצְוֹת שֶׁהֵם חוֹקָה שְׁאֵין
הַשִּׁכָּל מְחַיִּיבֶם, כְּדִי שִׁיחָא נִרְאָה אֲשֶׁר צִוָּה
ה' לַעֲשׂוֹת, שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ עוֹשֶׂה הַמִּצְוֹת, רַק
בְּעִבּוּר צִוּוֹי הַבּוֹרָא אֲלֵיהֶם. (קִדְוֶשֶׁת לִוִּי)

☆

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה וְכו' ר"ל זֹאת חֻקַּת
הַתּוֹרָה, שֶׁזֶהוּ מַחֲזִיק וְדִרְכֵי הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר
צִוָּה ה' לְאֹמְרֵי פ"י שִׁיִּאֲמַר עַל כָּל דְּבַר אֲשֶׁר
תִּאֲנֹנָה אֵלָיו, אֲשֶׁר ה' צִוָּה זֹאת שִׁיְהִיָּה כֵּן.

(אֲמַרְי שֹׁפֵר)

☆

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה מִתְרַגֵּם דָּא גִזִּירַת
אֲוִרִיתָא, י"ל שׁוֹה עֵיקָר גִּזִּירַת הַתּוֹרָה
אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאֹמְרֵי לְאַחֵר יוֹם, וְאִם לֹא
יִוְכִיחַ בְּשַׁעֲרֵי בֵּת רַבִּים, יַעֲנֹשׁ הוּא בְּעוֹנָם,
וְאִם יִוְכִיחַ וְלֹא יִשְׁמַעוּ יִהְיוּ מוֹזִידִים וְלֹא
שׁוֹגְגִים, נִמְצָא שׁוֹה הִיא גִּזִּירַת הַתּוֹרָה
לְאֹמְרֵי לְאַחֲרִים.

☆

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, בִּרְשִׁי לִפִּי שֶׁהִשְׁמַן
וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם וְכו' וְמָה טַעַם יֵשׁ בָּהּ וְכו'
אֵין לָךְ רִשׁוּת לְהַרְהֵר אַחֲרֵיהָ, דְּלַפְעָמִים
הָאָדָם ח"ו אֵינוֹ בְּמַחֲזֶקֶת וְלֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל בְּלֹא
הַתְּלַחֲבוֹת לְפִיכָךְ מוֹנִין אוֹתוֹ מָה טַעַם יֵשׁ
בָּהּ בְּלִימּוּד וּתְפִילָּה כְּזֶה, לִכְך חוֹקָה הוּא
וְאֵין לָךְ רִשׁוּת לְהַרְהֵר אַחֲרֵיהָ וּלְמִדּוֹד כֵּךְ,
וְהַתִּיקוֹן לִזֶּה הוּא וַיִּקְחוּ אֱלִיךְ זֶה הַתְּקִשְׁרוֹת
לְצִדִּיקִים וְאִז יִהְיֶה תִיקוֹן אֲפִילוֹ לְתַפִּילוֹת
אֵלוֹ. (תּוֹרַת חַיִּים)

☆

זֹאת חוֹקַת הַתּוֹרָה וּבִרְשִׁי גִזִּירַת הִיא
מִלִּפְנֵי וְכו' בֹּא לֹמֵר דְּמַחְזִיבִים אֲנִי לְהֵאֱמִין
בָּה' אֵף שֶׁלֹּא נִדְעָ שׁוּם טַעַם, וְכֹה יוֹסֶתֶם פִּי
הַשְּׁמָן כִּי אֲמוֹנָה הוּא חוֹק וְלֹא יַעֲבֹר, וְזֶהוּ
לְאֹמְרֵי לְשִׁמְן שֶׁחֻקָּה הוּא, זֶה בְּעִצְמָה הוּא
הַמְהֵרָה. (יִשְׁמָחַ יִשְׂרָאֵל)

☆

וַיִּקְחוּ אֱלִיךְ נ"ל עַל כּוֹוֶנְתְּךָ דְּכִיּוֹן דְּאֵינִם
יּוֹדְעִים טַעַמָּה יִקְחוּ עַל דַּעַתְךָ, וְכִכָּה הִעֲצָה

ד'רבינו יואל ד'סאטמאר
בארץ ישראל ת"ו
ירושלים - בני ברק

בס"ד

T

קול התאחדותינו "פע" התאחדות האנרגים ג'ס אטטאר בני מרה

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

שבת בשבתו

השבת היא הבן זוג של התורה

זאת חקת התורה וגו' כבר אמרנו דא"ת הוא מדת מלכו"ת דהוא שבת קודש ועתה מצאתי רמז לדברי דשבת קודש נקרא זא"ת מפסוק ישעי' קפיטל נ"ו אשרי אנוש יעשה זא"ת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו, ופירשתי בעז"ה אשרי אנוש ר"ל עפ"י דארז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עז"ז כדור אנוש מוחלין לו, ובכל ד' שמות האדם, דהיינו אדם, איש, גבר, אנוש, אנוש הוא מדריגה הפחותה שבכולם, ויעשה הוא לשון תיקון, ור"ל אם האדם שומר שבת מחללו, יכול לתקן אף המדריגה פחותה שהוא מדריגת אנוש, ולכ"ז יכול לבוא ע"י מדה זא"ת דהיא מדת מלכות, וזש"ה זא"ת חק"ת התורה, ופי' התרגום דא גזירת אורייתא, וגזירה הוא לשון חיתוך, לשון לגזור ים סוף וגו', ועפ"י שאמר המדרש כשבאו לארץ ישראל תורה מה תהא עלי' אמר הקב"ה שבת יהי בן זוגך, וזהו זא"ת ר"ל ש"ק הנקרא זא"ת הוא גזירת אורייתא, ר"ל הוא נחתך ונגזר מהתורה שהוא בן זוגו והבן.

ע"י השבת יוכל האדם לקיים כל התורה

זאת חקת התורה נ"ל כי הנה שמירת שבת היא נסיון גדול כידוע ובפרט אחר שנגזר לסגור החניות ביום א' כל היום כולו וצריכים לסגור ב' ימים ש"ק ויום א' ובקל יתיר אדם לעצמו לחלל שבת כי יאמר מוטב לכלל שבת להרויח להיות בידו לקיים שאר מצוות כגון צדקה ופדיון שבויים ובפרט להחזיק בניו לת"ת, מלשמור שבת מצוה אחת ולדחות עי"ז שאר המצוות, ונחוץ לעורר ולהודיע בשער בת רבים דשבת הוא המשפיע והוא מקור הברכה ומההוא יומא מתברכאן מיני' כל שיתא יומין ועל ידו יש בכח אדם לקיים מצוות ה', והנה שבת נקרא זאת כמ"ש במדרש אחרי עה"פ בזאת יבא אהרן ורא' מהפ' אשרי אנוש יעשה זאת וכו' שומר שבת מחללו, ומצינו חק לישנא דמזוני, כמ"ש ואכלו את לחם חקם, ואח"כ הקב"ה דיבר למשה לאמור לישראל זאת חקת התורה ר"ל שבת הנקרא זאת הוא מזון ופרנסה להתורה ורק ע"י שמירת שבת יש ביכולת אדם לקיים מה שכתוב בתורה ומי שמחלל אותו זה יעני וישפל ותתקפח פרנסתו.

ע"י השבת והתורה יטהר טהרה גמורה

הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר. כי יום השלישי ירמוז על התורה הקדושה הנקראת אורייתא תליתא כמאמר חז"ל (שבת פ"ח). ויום השביעי מרמז על יום השבת ואם בשני הדברים האלה הוא מתחטא ומטהר אז ודאי יטהר כנאמר. ומכלל הן אתה שומע לאו כי אם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי שהן כללות התורה לא יטהר לעולם טהרה גמורה הראוי כמדובר.

השבת מסייע להתשובה שיתקבל

הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא בו ביום השביעי לא יטהר כמדומה ששמעתי ממורי הקדוש בעל אמרי יוסף זללה"ה (ולא נמצאו בספרו) לפרש עפ"י

דברי הטו"ז ריש הלכות שבת מאמרם כל השומר שבת וכו' אפי' עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו והקשה הטו"ז ממ"נ אי עשה תשובה א"כ שבת למה לי, ואי לא עשה תשובה מהיכי תיתי שיועיל השבת. ותי' דיש ד' חלוקי כפרה ותשובה תולה ויסורים או יוה"כ או יום המיתה ממרק ולזה מהני השבת שלא יצטרך אחר התשובה כלום וזה מרומז כאן בפ"י היא יתחטא בו ביו"ם השלישי בגי' תשובה היינו אם ע"י התשובה יתחטא אזי וביום השביעי היינו ע"י השבת יטהר לגמרי אבל אם לא יתחטא ביו"ם השלישי שלא יעשה תשובה וביום השביעי לא יטהר שלא יועיל השבת כלום.

בשבת שהוא מעין עוה"ב זוכה להשגת הטעמים

במדרש זאת חקת שאוה"ע מונין את ישראל מה טעם מצוה זו כו'. כתבתי במ"א דמשמע שיש טעמים רק שא"י להתגלות בעוה"ז שאין משיגין בעוה"ז הטעמים שאין להם התלבשות בענין מעוה"ז ולכן מרע"ה שהי' למעלה מן הטבע נאמר לך אני מגלה טעמי פרה. וכמ"ש במד' שלעתיד יתגלו הטעמים לא יהי' (עוד) אור יקרות וקפאון כו' יהיו צופים כו' ע"ש. פי' שכל מה שעושין בעוה"ז בדרך חוקה לעתיד יראה כל איש ישראל מה פעל ועשה מה שהי' נסתר במעשה המצוות בעוה"ז והולכתי עורים בדרך לא ידעו פי' שלא היו יכולין להשיג בדעתם הפנימיות. וזהו ענין שהקדימו בני נעשה לנשמע שע"י המעשים בלי השגת הטעמים יזכו אח"כ לשמוע שהוא השגת הטעמים. ובעת מתן תורה שהיו מתוקנים למעלה מהטבע היו משיגין הטעמים ואחר החטא נעלם מהם וזה שאוה"ע מונין להם במה שאבדו מדריגה זו. אך ע"י השמירה בדרך חוקה עוד יכולין לזכות להשגת הטעמים. וכן בש"ק שהוא מעין עוה"ב זוכה להשגת הטעמים לכן מבקשין יגלה לו טעמי. כי ימי החול הם בחי' נעשה וש"ק נשמע דכתי' ביני ובין בני ישראל אות הוא כו' כי ששת ימים עשה כו' וביום השביעי שבת. א"כ הנייחא ותכלית הבריאה שהוא טעם הבריאה להיות לפניו ית"ש נחת רוח. זה נגמר בשבת קודש. וזהו בחי' הטעמים. ובימי המעשה הוא בהתלבשות תוך המעשה כמ"ש ששת ימי המעשה יהיה סגור שער חצר הפנימית שהוא בחי' הטעמים שהוא הפנימיות של כל הדברים. וביום השבת יפתח שהוא פי הבאר שנפתח בש"ק ובש"ק מחזירין לבני' הכתרים מהקדמת נעשה לנשמע ויכולין להרגיש הטעמים. וגם שיורד נשמה יתירה והוא החלק שיש לכל איש ישראל שלא נפגם ע"י החטא לכן הוא משומר בשמים ונותנין לאדם רק בש"ק ובו יכולין להשיג הטעמים שהם מעין עוה"ב. וזה העדות שבנ"י מעידין בשבת קודש כי ששת ימים כו' וביום השביעי שבת. ע"י שמשתנים בש"ק כמ"ש אין דומה הארת פניו של אדם כו'. א"כ הוא עדות שביום זה מתגלה הטעמים והפנימיות מטעם כי בו שבת. ומ"מ צריכין להמשיך הארת השבת קודש לכל הימים. וזה באר חפרוה שרים בש"ק שמשגיגין הטעמים נקראו שרים וע"י כן נשאר רשימה וחיקקה גם בימי המעשה ע"י הרצון והשתוקקות אל השבת. וזהו כרוה נדיבי עם במחוקק כו' שנק' חוקה בחול. (שפת אמת)

גוה הצדקה צב"י תפארתו יעלה נא על ראש שמחתו

באותות הוקרה וחייבה, נשגר בזה ברכה מרובה,
את מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקרא,
רודף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב למוסדותינו המעטירה,
לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, במידה מרובה וגדושה,
שמו הטוב משבחים ומהללים, לתורה ולתעודה מרבה פעלים,
איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים,

הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

עקיבא הערש קליין הי"ד

חבר הנהלת ישיבה גדולה ד'סאטמאר קרית יואל יע"א

לרגל השמחה שבביתו, שיר ושבח על שפתו, בנישואי בתו תחיל' למז"ט ובשעתו"מ

ובהאי עידנא דחדוותא, נשגר לו כסא דברכתא, מלא טיבותא, ביקר ורבותא
על אשר רחש לבו דבר טוב לנדב את שיפוץ אולם האוכל של הישיבה קטנה
"אולם עקיבא הערש"

אם אין קמח אין תורה, ובוה חבלים נפלו לו בנעימים שזכות אלפי שעות
של בחורי חמד תלמידי הישיבה קטנה שיחיו יוקפו לזכותו הצלחתו לעד ולדורות עולם

יה"ר שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, עושר ואושר בבת אחת,
וירוה רב תענוג ונחת דקדושה, ובשכר מעשי הצדקה והחסד
יתברך בכל ברכאן דנפישא, אכיה"ר.

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה
הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

דבש תמרים

פגיונים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

שהפרה אדומה היא חק בלי טעם הוא ע"י התורה שנתכותיה שלום בחצוי ופגיונות הלב א"כ אין כאן מה להתפעל מהפכו ונשאר הפרה אדומה חק בלי טעם.
(קדושת יו"ט)

☆

ויקחו אליך פרה אדומה. ובמדרש מכאן שפרה אדומה נלקחת מן הגוי, זשיה כל הגוים כאין נגדו מכאפס ותהו נחשבו לו, וי"ל בהקדם להעיר לפי משי"ב במקדש מלך שענין פ"א הוא השגחה פרטית שימצא פרה תמימה באדמיות ולא יהי בה שתי שערות לבינות וכו', ולכאורה קשה א"כ מדוע עשה ה' ככה שלא ימצא פרה כזה רק ברשות עכו"ם, ויבון לפי מה שדרשו במדרש כל הפרשה על אוה"ע פרה זו מצרים אדומה זו בכל תמימה זו מדי ושחט אותה לפניו שנאמר כי זבח להי בבצרה ושרף את הפרה לעיניו דכתיב ויהיבת ליקודת אשא, כי בכח פ"א יהי הכנעת האומות, וא"י בגמרא חזון עובדי' בה אמר ה"א לאדום וגוי מאי שנא עובדי' לאדום וכו' עובדי' גר אדומי היה והיינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזול ביה נרגא, פירש"י מעצמו של יער יכנס בתוך הגרן להיות בית יד ויקצצו את היער וכן עובדי' לאדום, ובה אפשר להבין שלזה היתה הנחגת ההשגחה שתהא פרה אדומה נלקחת מן הגוי, דפרה אדומה הי"ה הכנעת האומות והכה הוא יותר חזק כשהוא בא מיניה וביה, ולכן ממשיך במדרש זשיה כל הגוים כאין נגדו וגוי שזהו תכלית פ"א שיהיה כל הגוים כאין נגדו כדי שכל המלכות הרשעה מהרה תכלה.

(דברי יוא"ל)

כי כבר אי חז"ל למה נמשלו דברי תורה למים מה מים מניחין את גבוה ויורדים לנמוך אף ד"ת מניחין את הגבוה ויורדים לנמוך נמצא כ"ז שהיה אהרן חי והיה מלמד להם מדענה לא היה אדם רואה אי"ע ולא נחשב בעיניו לכלום ואחר שמת אהרן עזבו מדה זו ואחזו במדת הגאון וגבהות וראו אי"ע במעלה ולא את זולתם, ומה עצמו הרגישו כי מת אהרן כי אינם במעמדם ומצבם הראשון, וז"ש ויראו כל העדה כי גוע אהרן ומהיכן ראו לזה ארז"ל אל תיקרי ויראו אלא וייראו שנראו בעיני עצמם לאנשים חשובים מזה ראו וידעו כי מת אהרן.

(ייטב לב)

☆

זאת חוקת התורה. ודקדקו המפרשים דהול"ל חוקת הפרה, אך נראה דהנה בכלי יקר פ"י הטעם על שמטמא טהורים ומטהר טמאים משום דכל דבר מתפעל מהיפכו, וכזה פ"י ביש"מ הפ' מי יתן טהור מטמא לא אחד, כי עיקר טעם של פרה מרמז שנתפעל מפכו ולא שייך זה רק במי שיש לו עוד התנגדות וצריך לו ללחום בלבבו כמושי"ב בשני לבבך בשני יצריך בזה נפעל מהפכו, אך באמת אנחנו עם ה' קבלנו ברכתנו וישם לך שלום ומבואר בספ"ה"ק שהשלום היא הן החיצוניות הן בפנימיות הלב א"כ כשיהי' שלום א"כ אין מה להתפעל מהפכו שוב אין טעם לפרה אדומה, והנה גם ע"י התורה נעשה שלום על ישראל כמד"א ה' עוז לעמו יתן דהתורה נקראת עוז ועי"ז ה' יברך את עמו בשלום וא"כ אם יש שלום ממילא אין כאן טעם על פרה אדומה כנ"ל, וזשיה זאת חוקת התורה ר"ל זה

זיקחו אליך פרה אדומה. ויבון דהנה בכל המצוות יש תיקונים וכל התיקונים הם ע"י הכוונות, לספייז יעלה על הדעת שאותם אשר אינם יודעים לכון אינם פועלים ח"ו בעשיית המצוות אך מחדד השי"ת שאם אחד עושה מצוה כראוי עושה סולם לכל העושים מצוה זו שיעלו בסולם ההוא אף שאין אתם יודעים עד מה רק שיעשו לשמה, וזה העושה בכוונה הראויה נחשב לו כאילו הוא העושה מצוה לפי שזכות הרבים תלוי בו, ועד"ז כל תפילותיו ע"ד אנשי כנסת הגדולה ואמירת תהלים ע"ד דוד המלך, ולכן אנו מתפללין שיהא נחשב כאילו אמרם דוד המלך בעצמו וההיקש ע"ז בכל המצוות, וא"כ מפני שמשנה זכה לדעת סודה של פרה ופרה ראשונה נעשה בכוונתו והא סולם לכל הפרות שיחיו, ע"כ אמר ויקחו אליך, היינו על ידך היא לקוחה, משום דלך אני מגלה טעמה, וכל הפרות יעשו על כוונת פרה זו.

(ישמח משה)

☆

ויראו כל העדה כי גוע אהרן. דרשו חז"ל אל תיקרי ויראו אלא וייראו, יש לפרש לפי מה שאמרו רז"ל שהיה אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, הכוונה כי עיקר מחלוקת נצמח מכח גאות שכל אחד רוצה להשתרר על חבריו אבל מי שהוא בחינת מה ושפל בעיניו לא תקוטט ולא יקפיד על שום דבר נגד חברו, וע"כ היה אהרן מלמד לכל אי מישראל להיות שפל ונבזה בעיניו וממילא בזה הגדיל השללום בין איש לאשתו ובין איש לרעהו ובה עצמו היה מקרבן לתורה

חיי"ם וברכה למשמרת שלום

באותות כבוד הוקרה, נקדם בזאת השורה, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם מע"כ ידידינו הנכבד האי גברא יקירא, גריס באורייתא תדירא, עומד תמיד לימין מוסדותינו הק במסירות רבה, ברא כרעא דאבא, במעשי הצדקה והחסד במידה מרובה, חיי"ם שיש בו אהבת תורה ויר"ש וכל מידה נכונה, נעים הליכות ורב תבונה, רחים ומוקיר רבנן ואיהו גופיה צורבא מרבנן

הרבני הנגיד החשוב והמרומם

הרה"ח ר' חיים לעווי שליט"א

אב"י בעיה"ב וויען יע"א

לרגל שמחתו בהכנס בנו היקר יניק וחכים ניו
לעול התורה והמצוות

יה"ר מלפני אבינו שבשמים, שמשמחה זו יתמשך לו ברכות בכפליים, ושפע רב במלוא חפניים, כי אורך ימים ושנות חיי"ם, ויזכה להוסיף במעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל, ובשכר זאת יתברך בברכה והצלחה על כל צעד ושעל, וכל טוב סלה

המברכים ברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב

הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מביקים

בשפתי צדיקים

זאת חוקת התורה

הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זי"ע שבת פע"א בשבת פר' שלח אצל אחד הצדיקים, וכאשר נתכבד ע"י אותו צדיק לומר תורה סירב בכך, אמר לו הצדיק: "חובה מוטלת לומר תמיד תורה, ולאו דווקא בשעה שיש לו טעם וסיבה על אמירתו" כעבור שבועיים בפר' חקת, שבת הרה"ק מדאמבראווא אצל צדיק אחר וגם הוא כיבדו לדרוש לפני העם וגם אז סירב בכך באמתלא שלא הכין עצמו לכך, אמר לו הצדיק: "צריכין לומר תורה מבלי לחשוב ולהרהר מה לומר" נענה הצדיק מדאמבראווא ואמר: נראה להעמיס את אשר אמרתם עתה ואת אשר שמעתי לפני שבועיים מפי צדיק אחר בדברי רשיז"ל בראש פרשתן "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר" שצוה השי"ת לאמר חקת התורה בכל עת ועידן, ופרש"י "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר" היינו לומר תורה, אך ורק בשעה שיודעין "מה טעם יש בה" איזה טעם דוחף אותם לומר תורה, "לפיכך כתב בה חוקה" שלא ירצה לומר דווקא בטעם ולא יחפש אחר סיבה, וגם "אין לך רשות להרהר אחריה" שאין להרהר ולחשוב מראש מה לומר אלא את אשר ישים אלוקים בפיו אותו ידבר, ובדברים הללו יצא ידי חובתו למלאות רצון אותו צדיק באמירת תורה.

בסגנון דומה מובא בספר מעדני מלך כדלהלן: מעשה שהי' אצל הרה"ק מאפטא זי"ע שבא אליו גדול אחד, וכיבדו לומר ד"ת על שולחנו, והרגיש תיכף הרה"ק מאפטא שהתורה שאמר הרב היה בהכנה שהכין התורה הלזו עוד כמה ימים קודם בואו אליו כדי להראות לפניו שהוא נאה דורש, תיכף כשסיים הרב הנ"ל את הדרשה אמר לו הרה"ק מאפטא: הנה כתיב (דברים י"ג ט") "ודרשת וחקרת ושאל היטב והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת" פי' אם אתה "דרשת" וחקרת "היטב" מקודם את הדרשה בחקירות, "והנה אמת" פי' אפי' כוונת לפשט האמת, רק מחמת "נכון הדבר" שהיה לך מקודם הכנה על הדבר הזה, "נעשתה התועבה הזאת" ר"ל, תדע שאין זה תורת אמת רק תועבה היא לפני ה', וסיים ואמר שעיקר אמירת התורה היא לאמר רק דברים שנשלח לו מן השמים, ולא ירהר מקודם לאמר דרשות לפני העולם היושבים לפניו, אך באם ישפיע לו השי"ת משמי מרום איזה מחשבה טובה ורמז טוב על איזה פסוק בהתורה, יכול לומר הרמז הזה גם לפני בני אדם, עכדה"ק ודפח"ה. ולדעתי זה מרומז בפסוק שלפנינו: "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר - "זאת חוקת התורה" כלומר זה הוא החוקה בענין אמירת תורה לפני בני אדם, "אשר צוה ה' לאמר" היינו לומר רק דברים אשר צוה אותו ה' בשעת ישיבתו אצל השולחן שנשפע לו משמי מרום, וזהו שפי'

רש"י ז"ל: "אין לך רשות להרהר אחריה" שאסור להרהר ולחקור בחקירות כדי שיזדמן לפניו דרשה נאה להתפאר בפני אנשים בדרשותיו הנעימים, רק באם נשלח לו דיבורים מן השמים אזי יאמר, והוי כעין שכינה מדברת מתוך גרונו מחמת שלא היה לו שום הכנה להתורה.

דא גזירת אורייתא

במג"א (א"ח סי' תק"פ) מסופר בשמו של בעל התניא שבשנת ה' אלפים וד' לבריאת העולם נגזרה בצרפת גזירה על שריפת התלמוד, וביום ו' ערש"ק פר' חוקת ט' תמוז נשרפו בצרפת כ"ד קרונות מלאים כת"י של ספרי התלמוד, ושאלו הרבנים שהיו אז שאלת חלום לדעת מה זה ועל מה זה, הראו להם בחלום את הפסוק הראשון של פרשתן "זאת חוקת התורה" ואת דברי התרגום על פסוק זה "דא גזירת אורייתא", לרמז שהיה צפוי מראש שבשבוע של פרשת חוקת תצא הגזירה על התורה, אותו היום גזרו גזירת תענית וקבעוהו כיום צום לדורות אבל דרך קביעתו של יום הצום שונה מן המקובל שבדרך כלל קובעים תענית ציבור בכל שנה לפי ימות החודש, ואילו הפעם הזאת גמרו והחליטו שתענית זו תיקבע לא עפ"י ימות החודש, אלא שיהיו מתעניין בכל שנה ביום ו' לפרשת חוקת, על האסון הנורא הזה חיבר המהר"ם מרוטנברג זצ"ל את הקינה המפורסמת "שאלי שרופה באש", ובספר מועד לכל חי לרבי חיים פלאג'י כותב שבעירו איזמיר לא היו הסוחרים יוצאים לעבודתם ביום ו' ערש"ק פר' חוקת.

עלי באר ענו לה

הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאליב זי"ע קרא פעם אחת בערב יום הכיפורים קודם כל נדרי להישיש ר' יעקב פיש ואמר לו רתום ר' יעקב את העגלה וניסע לטייל קצת ר' יעקב התפלא הרבה כי כל העם כבר היו עומדים עטופים בטליתותיהם ואומרים תפלה זכה אך בכל זאת לא אמר לו דבר ותיכף הביא העגלה רתומה ונסעו שניהם יחד לחוץ לעיר על שדותיו של ר' יעקב בבואם ראו שם אגם מים קטן פשט הרב את בגדיו בחפזון וירד וטבל עלה ונסתפג ור' יעקב עומד ואינו יודע מה לעשות ותיכף לבש הרב את בגדיו ונסע בחזרה לבית הכנסת ור' יעקב עומד ומשתאה כי ידע שמעולם לא היו בשדותיו שום מים, במוצאי יום כיפור הלך ר' יעקב לאותה מקום בשדה שלו ולא מצא עוד כל מים אז הלך תיכף לרבו הקדוש ושאלו אותו מהו הענין של המים שהיה בערב יום הכיפורים בשדותיו השיב לו הרבי לא היה לר' יעקב שכל לטבול גם הוא הלא בארה של מרים עברה אז דרך שם וירדתי וטבלתי שם.

א גאר אנטירטע שמירה פאר א געזונטן זומער!

kiwi

פארגעסט נישט:

רבי מאיר בעל הנס
איז די וויכטיגסטע זאך
מיטצונעמען סיי וואו איר
פארט, אין די קאנטרי
אדער אויף וואקאציע!

צו באקומען אדער אויסצוליידיגן אונזער "שקל הקודש פושקע" רופט:
1888-REB-MEIR (1888-732-6347)

ה' י ש מ ו ר צ א ת נ ו ו ב ו א נ ו ל ח י י מ ו ל ש ל ו מ !

קול התאחדותינו שע"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר בני ברק

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים בפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

זאת חוקת התורה:

מדרש: (במ"ד י"ט ג') פרשה של פרה אדומה חקרתני ושאלתי ופשפשתי "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", הנה באמת הרי ישנו הטעם של ר' משה הדרשן שבא לכפר על מעשה העגל אבל זה אינו כי במרה כבר נצטוו על פרה אדומה וזה היה לפני מעשה העגל וזה מה שאמר שלמה אמרתי "אחכמה" (להבין טעמה של פרה שבא לכפרה על העגל) אבל זה א"א "והיא רחוקה" (שניתנה בזמן רחוק) לפני מעשה העגל. (דברי מהרי"א)

☆

ושחט אותה לפני:

רש"י: זר שוחט ואלעזר רואה, קשה מפני מה היה הצריך אלעזר לראות, י"ל ע"פ קושיית ה"אור זרוע" איך נאמן שוחט לומר ששחטה בכשרות הלא אמרין (ביצה כ"ה). בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיועד לך במה נשחטה, ונגד חזקה אין עד אחד נאמן ותידיך ה"פני יהושע" שאחר השחיטה איתרע חזקת איסור אבר מן החי אך התינוח בכל בהמה אבל כאן שבא לטחוד את הטמא א"כ יש כאן חזקת טומאה שוב יקשה איך עד אחד נאמן, לכן אמר קרא "ושחט אותה לפני" זר שוחט ואלעזר רואה ויש שני עדים ומהני נגד החזקה. (גלילי זהב)

☆

ותמת שם מרים ותקבר שם:

מדרש: מלמד שכלו מתי מדבר, אמרו חז"ל בני ישראל במדבר בכל ט' באב היו חופרים להם קברים ולנים בתוכם היו שנשארו שם מתים והיו שקמו וחוזרים לבתיהם כך זה היה כל שנה עד שמתו כל אנשי דור המרגלים שנגזר עליהם למות במדבר נמצא שבמדבר היה תמיד קבורה קודם למיתה ואם כאן כתיב מיתה קודם לקבורה סימן שכבר כלו מתו מדבר. (שני המאורות)

☆

ודברתם אל הסלע ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם:

קשה מתחילה אמר מימיו ואח"כ אמר מים ולא המים, גם קשה מה שאמר "מימיו" כאילו הסלע הוא מעין שיש לו מים, אבל י"ל הנה בכל דבר יש ד' יסודות אש רוח עפר מים וגם בסלע יש יסוד המים הנה אם היה נשאר בסלע יסוד המים הנס לא היה בגדר יש מאין ולא היה גדול כל כך ע"כ בכדי להגדיל הנס אמר הקב"ה למשה "ודברתם אל הסלע ונתן מימיו" היינו שיתן ויוציא את יסוד המים שבו שלא ישאר כלום מיסוד המים ורק אח"כ "והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה" וכך יגדל הנס. (יבין שמועה)

☆

ויך את הסלע במטהו פעמים:

המלה סלע במלואו (ס'מך ל'מד ע'ין) האותיות האמצעיות הם מים בכדי להוציא את המים (האותיות האמצעיות) היה משה צריך להכות פעמים פעם בכדי להוריד האותיות שלפני מים הם ס'לע ופעם שניה בכדי להוריד האותיות שאחרי מים והם כ'ד'ן. (באר מים חיים)

יען לא האמנתם בי:

איתא (שבת נ"ה:) אף משה ואהרן בחטאם מתו שנאמר יען לא האמנתם בי הא האמנתם בי עדיין לא הגיע זמנכם ליפטר מן העולם, י"ל ע"פ מה שאמרו (יומא ל"ח:) כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמר, היה קשה לו איך חטאו אהרן ומשה במי מריבה הלא כבר עברו רוב שנותיהם ע"ז תירץ יען לא האמנתם בי לא הגיע זמנכם ליפטר מן העולם ממילא היו חיים יותר ולא יצאו רוב שנותיהם ולכן בא לידם החטא. (עדות ביוסף)

☆

לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ:

איתא (נדרים כ"ב.) ונתן ה' לך שם לב רגז בבל כתיב, י"ל לפי"ז כיוון שמשעה כעס ע"כ ענשו מידה כנגד מידה שלא יכנס לא"י. (וידבר משה)

☆

אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו:

קשה מהיכן ידע י"ל ע"פ מה דאיתא (מגילה ו.) אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן קסרי וירושלים אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרבה קסרי וישבה ירושלים חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמן שנאמר ולאום מלאום יאמץ, א"כ לפי מידת הרווחה והנחת שישבת בשנים האלו ידעת שבאותו המשקל היתה התלאה אשר מצאתנו. (ישועות מלכו)

☆

ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל:

הנה במיתת משה לא נאמר כל בית ישראל אלא כתיב "ויבכו בני ישראל את משה", י"ל הטעם כי במיתת אהרן לא היה מצפה אף אחד מהם לרשת גדולת אהרן כי ידעו שבנו אלעזר יירש את גדולתו לכן בכו כל ישראל על מיתתו, משא"כ במשה שישראל ראו משה מת ויהושע זקן וחשוך בנים כדאיתא (עירובין ס"ג.) והגדולה חוזרת לבעלים ולא היו כולם בוכים כי קצת היו חושבים כל אחד שלו יהיה הגדולה ויצא הפסדו בשכרו על כן לא כתיב במשה כל בית ישראל. (תפארת יונתן)

☆

וידבר העם וגו' ונפשנו קצה בלחם הקלקל וישלח ד' העם את הנחשים השרפים וגו':

וקשה איזה מכ"מ יש כאן, י"ל, רש"י: לפי שהמן נבלע באיברים אמרו עתיד שיתפח במעי כלום יש ילוד אשה שמכניס ולא מוציא, לכאורה מה התמיה יש בריה כזאת לפי הגמרא (גיטין נ"ו) היתוש היא בריה קלה שמכניס ואינו מוציא אלא שהם לא רצו לדעת מזה, ואיתא (שבת ע"ז ב') כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא לבטלה יתוש לנחש (מי שנשך אותו נחש כותש יתוש ומניחו על מקום הנשיכה ומתפרא) לפי זה העונש הוא מכ"מ בגלל שלא האמינו שיש בריה שמכניס ואינו מוציא נשלחו הנחשים ונשכו ויצטרכו לקחת יתוש לרפואה ויראו שיש בריה שמכניס ואינו מוציא. (בינת יששכר)

ב"ה

חוצה לארץ שבא בספינה

חלה פ"ב מ"ה

דאס איינציגסטע מאל
וואס רבינו הק' האט
געדאווענט ראש השנה
אויפן שיף איז געווען
ר"ה תש"ז

אלעס "נאָר" צוליב
די הייליגע מוסדות

יטב לב בארה"ק

דעם רבי'נס הייליגע יגיעה וואקעלט זיך ליידער!

נאָר מיט אונזער וואַרימע שטיצע
וועט עס אי"ה ווייטער פאָרגעזעצט ווערן על מי מנוחות

ימי חינוך הטהור!

לטובת מוסדותינו הק' יטב לב בארה"ק
ביהמ"ד הגדול, א' פנחס • ביהמ"ד אהל פיגא, א' מטות
ביהמ"ד אבני צדק, ג' מטות • ביהמ"ד בית ברוך, ד' מטות

לחנן קיום מוסדותינו הק'
"יטב לב דרבינו יואל"
שהם יסוד החינוך הטהור
בארץ הקודש

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

והרשת והקרת

בענין שם לווי בפרה ובמקוזה

מים חיים אל כלי (הוקת י"ט, י"ז)

דהיינו אזוב, ולא אזוב כוחלי, ולא אזוב מדברי, וכמו כן במים ולא במים פושרים ולא במים מלוחים, דבכל הנך השם מודיע שהוא מין אחר מאותו שהזכירה תורה, משא"כ מי הירדן וירמוק אע"ג דנלוזה להם שם נוסף למים, אין זה שם לווי דהרי הן כשאר מיני מים, אלא נקראים כן על שם מקומם, ובהאי גוונא לא איפסל.

ואי תקשי דא"כ אמאי אמרי' בגמ' בזבחים (סז) מים ולא מי כיור משום שיש לו שם לווי, אע"ג דנמי הוי כשאר מים בעלמא והשם לווי הוא רק על שם מקומו, מ"מ יש ליישב דכיון דהמי כיור נפסלים בלינה ומים שבתוכן אסור ליתנן בכלי חול כדאמרי' במנחות (ז), א"כ הוי המי כיור שם העצם ממש ולא רק על שם מקומו, משא"כ מים שבכלי אחר או במקום מסויים אינו נקרא שם לווי,

וסמוכין לסברא נפלאה זו יש להביא ממה שידוע מה שאמר הרה"ק מקאצק זי"ע לבאר (נ"י פ"ט) שהקשה דבקרא כתיב ויקחו אליך פרה אדומה תמימה, דלכאורה היה צריך לכתוב קודם תמימה ואח"כ אדומה, כיון ששם העצם של הפרה הוא תמימה, ואדומה הוא רק שם תואר. ותי' הרה"ק הנ"ל דאצל פרה אדומה דגם שיערה אחת שחורה פוסלת, נהיה האדמימות ענין של עצם ממש עכ"ד, והוא כסברת התפא"י הנ"ל לגבי מי כיור, ודוק.

אמנם בסוף דבריו כתב שחידושו של הר"ש קשה מאוד להולמו, דהרי לא קי"ל כתנא דבי שמואל שם בזבחים, אלא אדרבה קיימא לן כאידך ברייתא דמדכתב בקרא מים מרבינן כל מימות שבעולם, וא"כ האיך שביק הר"ש הלכתא ופסק כתנא דבי שמואל, והא דבאזוב ממעטינן שפיר כל מי שיש לו שם לווי, היינו משום דהוי מין אחר לגמרי אלא שנקרא גם בשם אזוב, אבל מים משום דמלוחים הם משום שמעורבים בהם בטבע חלקי מלח, או פושרין הם משום שנפשו או נתחממו מדנולו בתחתיות ארץ במקום אש תוקד, יהיו מין אחר, אלא כולו מין מים הם ולא נקרא שם לווי.

אלא וודאי דהטעם שפסלוהו במשנתנו משום שנתחממו ע"י בני אדם או נמלחו ע"י בני אדם ואז ליכא בהו שם מים חיים, דאינן כפי שהן בטבע.

☆

תמיחת החלקת יואב

החלקת יואב (מונא נמי' הגר"מ זעמנא ס'י' מה) בתשו'

הנה מצינו בכמה מצוות שנצטוינו לעשותה בחפץ מסוים, שאם נתוסף לה שם לווי הוא נפסל, כגון באזוב לגבי טהרת מצורע אמרי' (נמס' נגעים) אזוב ולא אזוב מדברי ולא אזוב רומי, וכן לגבי הכשר לקבל טומאה דרשי' בתורת כהנים (פר' שמיי) דרק המשקין המכשירין לקבל טומאה אבל אם נתוסף להם שם לווי אינו מכשיר, וכן בהדס וערבה אמרי' בסוכה (ז). דהוי אמינא על הדס מסוים דכיון שיש לה שם לווי הוא נפסל מלקיים בה מצוות הדס, וכן יש עוד מקומות בש"ס ואציגה כאן מה ששייך לפרשתן.

במשנה בפרה (פ"ט משנה ט') איתא מים פושרים פסולים למי חטאת, והטעם איתא בר"ע מברטנורא וכן בפי' הרמב"ם משום דבעינן מים חיים וליכא.

אמנם הר"ש מחדש טעם חדש דמים פושרין פסולין למי חטאת משום דבתורה כתיב מים, ומים פושרין יש להם שם לווי דאינו נקרא מים לבד, ועל כן נפסל למי חטאת, וכן איתא בגמ' בזבחים (סז). תנא דבי שמואל מים שאין להם שם לווי, יצאו מי כיור שיש להם שם לווי, דהיינו שנקראים מי כיור.

ובדאיתא במס' נגעים (פ"ד משנה ז') דאיתא שם במשנה לגבי טהרת המצורע, דהמצוה באזוב ולא באזוב יון, ולא באזוב כוחלי, ולא באזוב רומי, ולא כל אזוב שיש לו שם לווי, ע"ש.

☆

תמיחת התפא"י על דבריו

והאחרונים הרבו לתמוה על חידושו של הר"ש שמשום דכתיב מים נפסל מים שיש להם שם לווי, התפארת ישראל בחלק בועז (נפיה זס אומ ס) תמה על דבריו דלקמן (נמשנה י') איתא דמי הירדן ומי הירמוק פסולין משום מי התערובות, ופי' הרע"ב דהיינו משום שמים פסולים מתערבים בהם ע"ש. ולכאורה לפי"ד הר"ש הוי ליה למימר דפסולין משום שם לווי, דהרי אינם נקראים מים אלא מי הירדן. ועוד קשה דאי נימא כהר"ש דבכל דוכתא דכתיב בתורה מים, היינו שאין להם שם אחר, רק שם מים סתם, א"כ יהיו כל הטמאין הצריכין טבילה אסורין לטבול בשום נהרות שבעולם כיון דלכל נהר ונהר יש שם פרטי, והרי במקוזה גם כתיב מים.

ומיישב דצ"ל דכוונת הר"ש דשם לווי שפסלתו תורה היינו כשנתלווה להשם שהזכירה התורה עוד שם

שם לווי, ולפי"ז לא יכשיר אם יחמם קודם מים ואח"כ יכניס המאכל, כיון דהוי מים עם שם לווי שאין ראויין להכשיר. וחידושו נתפרסם בשעתו בירחון הפרדס (חצרת א' ס' י') שיצא לאור במדינת פולין, והוא עורר פולמוס גדול בין הגדולים שערכו מכתבים לערער על דבריו, וגם הוא לא שבת קולמוסו והרבה להשיב על דבריהם, (והנה להחכים יינין נאריטות נחידותי הגרמ"ו (ס' מ"ד-מ) ויחס עה).

חידושו של האור המאיר

ובשו"ת אור המאיר (להגרמ"ש מלוצין ס' נט) מחדש בנ"ל מדנפשיה דלפי דעת הר"ש אין מים פושרין מכשירין לקבל טומאה, ועפי"ז מיישב הקושיא על חידושו הפנים יפות (פר' נט) דמנחת סוטה היתה בלא שמן, דאי נימא דהיתה בשמן יכולה כל סוטה להציל את עצמה ע"י שתטמא את עצמה, וכשיתן הכהן על כפיה תטמא המנחה ועל ידי שהמנחה תטמא לא יבדוקה המים כדאיתא בגמ' דבעינן שיקריבו קודם המנחה כהלכתה, ואם לא הקריבו אותה כדת של תורה אין המים בודקין אותה עיי"ש.

והקשו האחרונים דאי ניהוש להכי א"כ אפי' בלא שתהא נילושה בשמן אכתי איכא למיחש להכי, דהרי המנחה נילושה במים (כדקיי"ל נרמז"ס (פ"א מפסולי המוקדשין ה"ד) דהימא חייבה משמן ולא ממים), וא"כ הרי הוכשרה המנחה לקבל טומאה, וא"כ יכולה האשה להציל עצמה גם כן ע"י שתטמא את עצמה, וכיון שהמנחה הוכשרה לקבל טומאה היא תטמא ע"י נגיעת האשה, וא"כ לא יבדוקה המים, והדרא חששתא לדוכתייהו, ע"כ קושייתם.

ומחדש הגאון הגדול דלפי"ד הר"ש דמים פושרין אין כשרים למי חטאת כיון שיש להם שם לווי, א"כ לגבי הכשר טומאה היא ג"כ נחשבת לשם לווי, ובהכשר טומאה שם לווי ג"כ מעכב שלא ראוי להכשיר לקבל טומאה.

והנה במנחות (נ) איתא דכל המנחות נילושים בפושרין ע"ש, וא"כ הרי אין המנחה מוכשר לקבל טומאה אע"פ שיש בה מים, כיון דהמים פושרין הן, ולפי הר"ש הוי שם לווי, וא"כ מיושב היטב.

חידושו של הזרע אברהם

ובשו"ת זרע אברהם (ס' מ"א ס"ק ט) רצה גם לחדש מדעתיה דנפשיה דמי חטאת נקרא שם לווי, משום שנקרא מי חטאת, וע"כ מי חטאת שנפלו על מאכל אינה נכשרת לקבל טומאה, (וכן כ' נמשנה אחרונה נמש' פרה (פ"א משנה ג') גני צילה שנפלה למי חטאת ע"ש).

ועפי"ז מיישב דברי הברטנורא התמודהין (נפ"א דפרה משנה י') שכתב על הדין דושל תרומה טהורה לא יזה, ופי' משום שלא יפסיד התרומה עיי"ש, וקשה אמאי לא אמר הטעם מפני שמכשירה לקבל טומאה (וכן הקשה נפשות תמרים נסוכה לה:), ולפי הנ"ל אתי שפיר דאח"כ אינו מכשירה לקבל טומאה כיון דמי חטאת אינם מכשירין משום שם לווי דרמיא עליהו, וע"כ הוצרך לומר הטעם משום שלא יפסיד התרומה.

להגאון ר"מ זעמבא ז"ל תמה על דברי הר"ש הנ"ל דהרי במקוה נמי כתיב בקרא מים, ואפ"ה מצינו שטובלין בחמין, ודרי יש לו שם לווי של מים חמין,

וכן בהכהן גדול בטבילתו ביוהכ"פ כתיב מים, ואעפ"כ מצינו במשנה ביומא (ל) דאם היה כהן גדול זקן מטילין לו חמין, ואפי' לפי שיטת הקדמונים (ה"ד נ"ד י"ד סוסי' ר"א) שאסרו טבילה בחמין היינו דווקא משום גזירת מרחצאות, ולא משום שיש לו שם לווי.

על כן צריך לומר דהא דפוסלין מים פושרים גבי פרה ומצורע, היינו דווקא משום דמים חיים לא הוי כפי' הרע"ב והרמב"ם, ולא משום שם לווי, אלא משום דצריך מים חיים ובעינן שיהיו המים כמו שנעקרו מן המעיין שהיו צוננין.

ובעין ד' הרבינו שמחה (הנהגה נא"ש מולין פ"ס מולין ס' נ"א) דמי חלב אף שהוא כחלב לענין הכשר, דהיינו שגם מכשיר לקבל טומאה כמו חלב, מ"מ לענין בשר בחלב דכתיב בחלב אמו צריך שיהיה החלב כמו שיצאה מן האם, וה"נ לענינינו.

ישוב הגר"מ זעמבא

אמנם הגאון ר' מנחם זעמבא (שס נס' מו) ערך תשובה ארוכה להחלקת יואב להצדיק דברי הר"ש ומפריך דבריו אחת לאחת, ועל עצם הערתו דבמקוה נמי כתיב מים, וא"כ נפסול בהו מים חמין וכדומה, הקשה עליו דאין בזה שום הוכחה, דהרי במקוה ליכא כלל פסול דשם לווי, דהרי במשנה במקואות (פ"ז משנה א') איתא המלח והטיט הנרוק וכו' דכשרין לטבול בהם, אע"פ שיש להם שם לווי.

וכן בחולין (ק). אמרי' דמים שנפסלו משתיית בהמה כשרים לטבילה, ופירש"י שם כגון שנסרחו, אעפ"כ כשרים הם, אע"פ דיש להם שם לווי של מים סרוחים, ואין לומר דמשקה סרוח לא מיקרי שם לווי, דהרי המבי"ט פסק (נפקיט ספר פ"א מטומאת אוכלין) דמשקה סרוח אינו מכשיר לקבל טומאה כיון שיש לו שם לווי, ואעפ"כ מצינו דלגבי מקוה הוא כשר.

על כרחק צ"ל דמקוה אינו נפסל משום שם לווי, והטעם לזה יש לומר דכיון דבמקוה יש תורת מחובר על המים, א"כ זהו שמו מקוה מים ולא שייך שום שם לווי, משא"כ בדבר תלוש או מים תלושים אפשר שמו להשתנות, אבל אין הכי נמי במקום שיש פסול של שם לווי כגון בפרה יפסל שפיר גם מים פושרין כדברי הר"ש, דשפיר מיקרי שם לווי, וא"כ אין שום קושיא ממקוה.

חידושו של הגאון ר"מ זעמבא

ועל סמך דברי הר"ש הנ"ל דמים פושרין הוי שם לווי, יצא הגר"מ לחדש חידוש עצום דמים פושרין לא יכשירו כלל לקבל טומאה אם יפלו על אוכלין, דהרי בתורת כהנים (פר' שמיי) אמרו כל משקים שיש להם שם לווי אין מכשירין לקבל טומאה, ולפי הר"ש הנ"ל מים פושרין נקרא

0+0 = \$130,000

הונדערט דרייסיג טויזענט דולער

\$130,000

דארפן מיר שאַפן יעדן איינציגן חודש

מייט \$0 הייבן מיר אן יעדן חודש

מיר האָבן נישט קיין שום הכנסה
'נאָר' וואָס עס ווערט געשאַפן פון אנ"ש

מייט א קראַנטע הכנסה ביי די אקציע וועלן
מיר בעזהשי"ת פאָרזעצן אונזער ציל

\$360

ברענגט
מייט
לכה"פ

ימי חינוך הטור!

לטובת מוסדותינו הק' יטב לב בארה"ק

ביהמ"ד הגדול, א' פנחס • ביהמ"ד אהל פיגא, א' מטות
ביהמ"ד אבני צדק, ג' מטות • ביהמ"ד בית ברוך, ד' מטות

ממרחק יביא לחמו

"נאָר" פאר מוסדות

יטב לב בארה"ק

האַט רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע מסכים געווען
זיך מטריח צו זיין צו פארן אויף די מרחקים קיין:

מאָנטרעאַל
קליוולאַנד
און נאָך

ניו יאָרק
טאָראָנטאָ
שיקאַגאָ

מיר דאַרפן זיכער מאַכן

אַז דעם רבי'נס יגיעה

ווערט בעזהשי"ת פאָרגעזעצט ביתר שאת

ימי חינוך הטהור!

לטובת מוסדותינו הק' יטב לב בארה"ק

ביהמ"ד הגדול, א' פנחס • ביהמ"ד אהל פיגא, א' מטות
ביהמ"ד אבני צדק, ג' מטות • ביהמ"ד בית ברוך, ד' מטות

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי שלמה בן הגה"ק רבי מאיר נתן האלברשטאם זי"ע מבאבוב

יומא דהילולא א' תמוז (תרס"ה)

ל' סיון

רבי שלמה קלוגער מבראד ב"ר יהודה אהרן - תרכ"ט

רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנאדבורנא - תרס"ח

א' תמוז

רבי קלונימוס קלמן מקראקא ב"ר אהרן (מאור ושמש) - תקפ"ז

רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן - תרס"ה

ב' תמוז

יוסף הצדיק משבטי יה-ה בן יעקב - ב"א ש"ט

רבי נחמן מהורדנא (תלמיד הבעש"ט) ב"ר יצחק - תקכ"ה

רבי אלימלך מסאקאלוב ב"ר אשר ישעי' מראפשיץ - תרכ"ב

רבי מרדכי זאב איטינגא (מפרשי הים) ב"ר יצחק אהרן - תרכ"ג

רבי אברהם מטרסק (מגן אברהם) ב"ר מרדכי מטשערנאביל - תרמ"ט

ג' תמוז

רבי ארי' לייביש ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא - תר"צ

ד' תמוז

רבינו יעקב תם ב"ר מאיר (רבינו תם) - ד"א תתקל"א

רבי פנחס אב"ד פפ"ד ב"ר צבי הירש (הפלאה) - תקס"ה

רבי יעקב מנאראל ב"ר מרדכי - תקע"ד

ה' תמוז

רבי בצלאל יהושע מגלונא ב"ר יחיאל מיכל (חתן הד"ח) - תרע"ד

ז' תמוז

רבי שאול מאמסטרס ב"ר ארי' לייב (בנין אריאל) - תקי"ז

רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם) - תקפ"ח

רבי יחיאל יהודה אייזיקסאהן אב"ד אחוזה ב"ר אברהם ישכר דוב (חתן מרן העצי חיים) - תשל"ז

הגה"ק רבי שלמה האלבערשטאם מבאבוב זי"ע נולד בשנת תר"ז לאביו הגה"ק רבי מאיר נתן זי"ע בנו השלישי של מרן הק' מצאנו זי"ע, ולאמו הרבנית מרת ביילא בת הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, כבר בשנות חייו הראשונות הי' ניכר עליו שלגדולות נוצר מסופר שבחנות אחת מבניו של הדברי חיים כשהי' עוד נער צעיר לימים הי' נישא על זרועותיו של אחד מתלמידי הרה"ק מצאנו, כשעבר לידו הרה"ק מצאנו אמר לו בזה"ל: "אם חפץ אתה לראות כיצד נראה צדיק בינקותו התבונן היטב בילד זה שעל זרועותיך".

בגיל שמונה נתייתם מאביו שנפטר ביום ט"ו באב תרט"ו, ונתגדל על ברכי זקינו הק' מצאנו זי"ע שלא זו מחבבו ולמד עמו הרבה, ולמד בחברותא עם הגה"ק רבי משה מבארדיוב בן הגה"ק מגארליץ זי"ע, ועליהם הטיל הרה"ק מצאנו שיסדרו את תשובותיו לדפוס.

בשנת תרכ"א נשא את הרבנית הצדיקת רבקה הענא ע"ה בת הגה"ק רבי יהושע זי"ע בן הגה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע וישב שם כשתי שנים סמוך על שולחן חמוי, ונלווה אליו כשנסע להסתופף בצל הרה"ק רבי אייזיקל מזידיטשוב זי"ע, ואח"כ שב לצאנו לזקינו הק' בעל דברי חיים זי"ע.

בשנת תרכ"ד כשהי' בגיל י"ט שנים נתמנה לאב"ד בוקאווסק זקינו הק' נפרד ממנו בברכה חמה בהזכירו את דברי הגמ' אילן במה אברכך וגו' והמשיך ואמר במה אברכך בתורה, ביראה, הרי פירותיך מתוקים ועלך נאה, אלא אברכך שיהיו בניך ובני דומים לך, שם כיהן ברבנות עשר שנים. בשנת תרל"ט התיישב באושפיצין, בשנת תרמ"ב נקרא לעלות על כס הרבנות בעיר וויזניצא, אבל שם הי' לו מחלוקת מאנשי העיר, בשנת תרנ"ב עבר לעיירה הקטנה באבוב ע"פ ציוו הרופאים מחמת בריאותו ועל שמה נקרא.

ביום כ"ה ניסן הי' בצאנו על היארצייט, אך בשובו מצאנו לבאבוב נחלה, ואח"כ נסע לעיר באדנויהיים בלויית בני משפחתו, הרה"ק הרגיש שימיו ספורים והצטער שגזר עליו להסתלק בארץ נכריה, וביום ב' דראש חודש תמוז שנת תרס"ה יצאה נשמתו בטהרה, מקורביו לא ידעו אם לטלטל את ארונו עד עיר מגוריו באבוב או שיקברוהו פה באשכנו, ואחד מהם נטל את חומשו של הרה"ק שהי' מעביר בו הסדרה, ומצאו מקופל באחד מהדפים פתחו וראו שמקופל בהפטרות פר' ויחי שכתוב "וישכב דוד עם אבותיו ויקבר בעיר דוד והימים אשר מלך דוד על ישראל ארבעים שנה", והי' לפלא בעיניהם כי הרה"ק ישב על כסא הרבנות מבוקאווסק עד באבוב ארבעים שנה, והבינו שצריך לקברו בעיר שמלך בה והוליכו לבאבוב.

מסופר שפ"א ישבו הרה"ק ר' אהרן מקרייז'ער זי"ע, והרה"ק ר' ברוך מגארליץ זי"ע, והרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע, ובתוך השיח אמר הרה"ק מבאבוב: "דער זיידע האט זיך זעהר גוט אויסגערעכנט" שנפטר ביום כ"ה ניסן שממילא לא אומרים תחנון, אבל אנחנו לא יודעים אבל לכה"פ טוב בראש חודש, וכך הוה ששלשתם נסתלקו בראש חודש, הרה"ק רבי אהרן מקרייז' נסתלק בר"ח אב, והרה"ק רבי ברוך מגארליץ נסתלק ר"ח אדר, והרה"ק רבי שלמה מבאבוב נ"ח נפשיה בר"ח תמוז בשנת הח"ן לחייו.

תופס בישיבה

הוא הי' האדמו"ר הראשון בגאליציע שייסד ישיבה לבחורים שהי' מדריכם לתורה וחסידות, שעד אז למדו הבחורים בהקלויזען והשטיבלעך ביחד עם המבוגרים, והוא כינסם יחד והי' אומר לפניהם שיעורים יום יום, (בנו הק')

הקדושת ציון הי"ד ערך ספר "עשר דרשות" דברי פתיחה של אביו שאמרם לפני הבחורים ונאבד בימי מלחמה"ע הראשונה) הרבנית הצדקנית נחמה'לע ע"ה (בת מרן הק' מצאנו הרבנית של הרה"ק רבי יצחק טובי' רובין זצ"ל) סיפרה כי הדברי חיים לפני הסתלקותו חלק ירושה רוחנית לכל בניו ונכדיו וכאשר

מבאבוב להסירם מן הפרוכת ומן המפה שעל הבימה וכדומה, אבל הגה"ק מגארליץ הורה שאותם הפרוכת שיש להם מכבר אין צורך להורידן רק אין לעשות חדשות עם צורות אלו.

בספר קדושת ציון מביא כדלהלן: שמעתי מפה קדשו כ"ק אאמו"ר רבי שלמה מבאבוב וזה"ה בעת אשר הרשע המפורסם באראן הירש שר"י, שרצה לייסד שקאלעס (בתי ספר) ללמד את ילדי ישראל לימודים זרים וחכמות חיצוניות ר"ל, ואאמו"ר היה לוחם כנגדו בכל עוז ופעם אחת בשעת סעודת ראש חודש השמייע קול דברו ואמר זכות התורה הקדושה וזכות ילדי ישראל העוסקים בתורה יגן עלינו שימות במיתה משונה, וביאר אז בשם צדיק אחד כוונת הפסוק (בפרשתן) אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, דקשה למה אמר אם כמות כל האדם ימותון הוי ליה למימר בזאת תדעון כי ה' שלחני אם בריאה יברא ה' ופצתה וגו' ואם לא יברא לא ה' שלחני ואמר שראה בספר ישן קדמון דאם הרשע מת על מטתו כדרך כל הארץ, אז עדיין לא אבדה רשעתו מן הארץ, ויבואו אחרים ויחזיקו ברשעו, לא כן אם הרשע מת במיתה משונה, אזי במותו יקח הכל ויורד אחריו רשעתו ולא ישאר לה שם ושארית בארץ, וזהו כונת הפסוק אם כמות כל האדם ימותון אלה אז יבואו אחרים במקומם ושוב יאמרו שלא ה' שלחני, כי תישאר עדיין הרשעות לא כן אם בריאה יברא ה' וימותו במיתה משונה שלא היתה כמותה בארץ, אז וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה' רק אלה ולא יעמדו אחרים במקומם, כי אתם תמות רשעתם ולא תהא לה שארית, אז הכל ידעו נאמנה כי מנאצי השם הם ע"כ, וכאמור היה זה זה ביום ר"ח, וביום המחרת באה השמועה כי הרשע הנ"ל שתה כוס של סם המות ומת במיתה משונה, ויהי לנס.

גם ענוש לצדיק לא טוב

הגה"ק רבי שאול בראך זצ"ל בספרו "חלק לעולם הבא" על מס' אבות פ"ו כותב וז"ל: שמעתי מפי קדשו של הגה"צ מו"ה שלמה זצ"ל מבאבוב, שבקהילה אחת רצו לבנות מקוה ודר שם עשיר אחד שעיקב על ידם, וזה העשיר ה' רגיל ליסע אל הצדיק מבאבוב, ובקשו בני קהילה זו שישכון הצדיק אצלם על שב"ק להטות לב העשיר שישכנים לבנין המקוה וכן עשה, והצדיק דיבר שם על לב העשיר שלא יעכב רבים לעשות מצוה, והקשה ערפו לשמוע תוכחות הצדיק, ואז אמר לו הצדיק כתיב "עשיר יענה עזות" פי' אם העשיר ע"י עשרו מעיז פנים, "יענה" מלשון עני, ובכל זאת לא רצה לשמוע לו והשיב בעזות "נראה מה יהיה", ונתקיימו דברי הצדיק שאבד בזמן קצר את כל עשרו, וחשב להציל את עצמו וזיף חתימות על שטרי חוב והוצרך לברוח למדינת הים, ובאותו יום שהייתי שם בא מכתב וכתבו שחידוש הוא שממש באותו יום שלפני שנה העיז פניו ברבו הוצרך עכשיו לברוח מביתו.

וממשיך הגאון הנ"ל: ואני דנתי לפניו כדן לפני רבו, ואמרתי לו שסיפר לי הגאון מו"ה פייבל פלוט בעל ליקוטי חבר בן חיים, שהוא ה" באותו מעמד בעת שסיפרו לרבו הגאון החתם סופר זצ"ל, מעשה שהיה אצל הגאון בעל שערי תורה זצ"ל, שפעם אחת בעת שרצה לדרוש דרשת כל נדרי, ה" שם

הגיע תורו של הגה"ק מבאבוב אמר בלש"ק: "פאר ר' שלמה'לען געב איך איבער דאס חסידות, ער זאל פיהרן בחורים מיט יונגעלייט", נכדו כ"ק האדמו"ר מבאבוב זצ"ל כותב על זקינו וז"ל: הראש והראשון לייסד ישיבה במדינת גאליציע עוד בשנת תר"מ בערך (בק"ק ווישניצא יע"א), והוא בכבודו ובעצמו הרצה השיעורים בשיבתו מדי יום ביומו, לפני מאות התלמידים שנהרו אליו מכל רחבי המדינה ומשאר ארצות, והאירו אח"כ את פני ערי ישראל כי רובם נתגדלו לגדולי רבנים ודיינים מפורסמים ראשי ישיבות ותלמידי חכמים מובהקים.

פע"א אמר שידוע שלכל אחד מישראל יש לו אות בתורה אשר בו הוא מרומז, ואמר על עצמו שאות שלו מרומז מהתיבה "ובנוחה יאמר" כי הוא מחזיר את בני ישראל לתשובה ע"י הישיבה גדולה שיסד שיצא משם רבנים ות"ח חסידים ואנשי מעשה, ולכן יכול לישב בביתו וא"צ לנסוע הרבה ממקום למקום להחזיר את ישראל לתשובה.

פזר נתן לאביונים

צדקת פזרונו ה' ידוע עד להפליא, וירש זאת מזקיני בעל דברי חיים זי"ע, וסיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל כי כאשר נסתלק נשארו אחריו הרבה חובות מאשר פיזר נתן לאביונים, ובניו הק' לא ידעו לשות עצה לסלק החובות המרובים, ונתיישבו בדעתם ועלו על הציון, והתפללו ובקשו שיהא בעזרם כי הולכים לקנות לאטערי שיצליחו בגורלם סכום גדול שיוכלו בזה לשלם החובות, וכך הוה שקנו לאטערי והצליחו ושלמו את כל החובות.

במצותיו חפץ מאד

ה' רוכל אחד שה' מסבב על פני הערים ומוכר תשמישי קדושה, והרה"ק ה' תמיד קונה ממנו איזה דבר כדי להטיב את העני, פעם אחד שבועות כשבא הרוכל בבית מדרשו ורצה הרה"ק לקנות ממנו כמנהגו, אמר לו הרוכל דהפעם לא הביא תשמישי קדושה רק סתם סחורה, ביקש ממנו הרה"ק שיראה לו הסחורה, ופתח הלה את אמתחתו והוציא ממנו צעיפי משי שעשירים לובשים אותם, והרה"ק מדד בידיו הק' את אורכם וקנה מהרוכל עשרים צעיפים, הדבר ה' תמוה בעיני החסידים כי אל מה צריך להצעפים האלו, לימים כשהגיע חג הסוכות צוה הרה"ק לחבר את כל הגזרים ולתלותם בסוכתו לנזי סוכה, ואז הבינו מדוע קנה הרה"ק את הצעיפים מהרוכל, והפליא בנו הקדושת ציון כיצד בכל דבר חשב איך לעשות בזה רצון קונו כי כבר בסיון דאג לעצמו נזי סוכה.

לוחם מלחמת ה'

לחם בעוז ותעצומות נגד המשכילים והמתחדשים למיניהם, ועמד לידי גדולי גאליציע ה"ה הגה"ק רבי יהושע'לע מבעלזא והגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל לייסד החברה "מחזיקי הדת", במכתב לראשי הקהלה בעיר טארנא כותב: כל המונע עצמו מלכבד בברית "מחזיקי הדת" לא ידמה שהוא בשב ואל תעשה, רק הוא מחזיק בידי מנגדינו ועתיד ליתן את הדין, וכאשר קבעו הציונים את המגן דוד לסמל שלהם, צוה הגה"ק

נשמתי, ואכן מיד יצאה הרוח ממנה ונתרפאה, לימים פגש הגה"ק בעל קדושת ציון את הגאון רבי משה יונגרייז בעיר בארדיוב ואמר לו הקדושת ציון שיש לו פריסת שלום עבורו מעולם העליון, וסיפר לו אז את כל המאורע שהרוח סיפר לאביו שהוא הרב העביר אותו משחיטתו.

עניינים צופיות

סיפר כ"ק האדמו"ר מבאבוב זצ"ל שפעם בהיות זקינו הק' במעיינות המרפא בעיר בארדיוב, באה אשה אחת ודמעתה על לחי" אשר בעלה עזב אותה ואת ילדיה ונשארה עגונה, הרה"ק נתן להאשה מכתב חתום שתמסור לרבי שאל ראזנבערג (לימים אב"ד ראצפערט) אשר ישב אז על כס הרבנות בעיר מאקאווא, על אם הדרך בתחנת הרכבת בעיר נידערהאז ראתה האשה את בעלה הבורח והוא מתחמק מפניה במהירות, האשה הגיעה למאקאווא ומסרה את המכתב לרבי שאל, וגם סיפרה שראתה אותו באמצע הדרך, והיא תיארה את צורתו וסימניו והכיר הרב שהוא איזה חייט עני הדר שם במאקאווא.

הרב יצא אל הרחוב להתיישב בדעתו איך יוכל להשפיע עליו שיפטור את אשתו בגט, ולפתע פגש באותו חייט שסיפר לו לפי תומו כי הוא עוזב את העיר ועובר לדור בדעברעצין, וביקשו רבי שאל שלפני נסיעתו יבוא לביתו להיפרד ממנו, למחרת כשבא החייט מיד סגר את חדרו וקרא להאשה שתגיש כוס חמין להאורה, וכשנכנסה להחדר הרימה קול צעקה כי הבחינה כי הלא הוא בעלה, וגם החייט קפץ ממקומו וניגש אל הדלת כדי לברוח אך הדלת היתה נעולה ונאלץ לישאר במקומו, והרב שיכנע אותו שיתן גט פיטורין לאשתו כי אם הרבי מבאבוב עוקב אחריו סופו שישגי אותו בכל מקום המצאו ולשווא יתחמק, לימים כאשר בנו הקדושת ציון הי"ד הי' בראצפערט אצל הרה"ק ר' שלום אליעזר, ונכנס להקביל פני המרא דאתרא רבי שאל (שכיהן שם ברבנות כנ"ל) הראה לו הרב את המכתב שקיבל בשעתו מאביו הק'.

איש אחד עז פנים ולא הניח לדרוש בשום אופן עד שבא לכלל כעס ואמר שלא יוציא שנתו, ובשנה אחרת ביוהכ"פ בא האיש הנ"ל אל הגאון בעל שערי תורה ואמר כמצחק אי' הבטחתך, ועל זה השיב הגאון זצ"ל "עוד היום גדול", וזה היה בבית הכנסת והאיש הנ"ל הרגיש תיכף חולשות בגופו והוכרחו להוליכו לביתו, וכאשר ראה כי כלתה אליו הרעה שלח שלוחים אל הגאון זצ"ל לפייסו, והשיב הגאון בזה"ל: "קיינ סליחה קיינ מחילה נאר איין כפרה" וכך היה, ואמר ע"ז החתם סופר זצ"ל שאין זה חידוש כי הלא "רצון יראיו יעשה" כתיב אבל לדעתני אין ראוי שהיראים יהי' להם רצון כזה.

ועל זה השיב לי הצדיק זצ"ל מבאבוב, למה לי להביא ראיה מהחתם סופר הלא מקרא מלא הוא "גם ענוש לצדיק לא טוב" רק הפירוש בזה הפסוק הוא כן, אמת הוא שאין הצדיק מעניש לשום ברי', רק שהצדיק משפיע שפע וחיות לכל העולם, ולזה שהוא רשע אינו משפיע, וממילא נפסק החיות ממנו, וזהו "גם ענוש לצדיק" היינו אם הצדיק צריך להעניש אינו מעניש בפועל, רק "לא טוב" כלומר שאינו מטיב עמו וממילא יענש ברוע מעשיו.

פועל ישועות

סיפר כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל כי פעם הביא איש אחד לבאבוב את בתו ילדה בת י"ב שנים שנכנס בה רוח, הרוח דיבר מתוכה שמלאכי חבלה מענישים אותו והי' שר שירי עגבים בלשון אונגאריי"ש (ואמר אדמו"ר מבאבוב זצ"ל שראו בחוש מה שאמרו חז"ל שרשעים אפי' על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה) וסיפר שהי' שו"ב בעיר קאשוי תחת רבנותו של הגאון ר' משה יונגרייז בן אחיו של המנוחת אשר, והי' מאכיל לבני ישראל טריפות, והרב הנ"ל פיטר אותו ממשרתו ואסר את שחיטתו, (אגב, הרוח היה אומר קטעים שלימות מספר שמלה חדשה מבעל תבואות שור על הלי' שחיטה) ואמר לו הגה"ק מבאבוב שיצא מהילדה והבטיח לו שיקח עשרה תלמידי חכמים שילמדו משניות שנה תמימה עבור עילוי

1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
3 הוק-אפיס 4 דברות קודש 5 מסיבות
6 שיעורים ודרשות 7 חק וחור 9 מערכת

718-504-2188

845-537-6660

845-694-4550

020-8002-9580

0161-420-8878

ברוקלין

קרית יואל

מאנסי

לאנדאן

מאנטשעסטער

ארץ ישראל: 02-372-1111

צו ספאנסערן \ אדווערטייזין רופט:
718.551.7519

718-305-6942

212-444-9899

718-305-6942 • 212-444-9899

כולל עצי חיים ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בני ברק

תודה וקול זמרה

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, וברגשי הוקרה והודאה, נשגר מזלא טבא וגדיא יאה, למע"כ ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מידה טובה ומעלה, משליך עצמו מנגד להיטיב לזולת יומם ולילה, נודע במעשי הצדקה והחסד לעוז ולתפארה, ביתו פתוח לרווחה בשמחה ואורה, עושה ומעשה לטובת כוללינו המעטירה, מסור בלב ונפש לקהלתינו המפוארה,

ידידינו העסקן היקר והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה
יחזקאל שרגא נפתלי בראך

הי"ד

מוה"ר

אב"י בעיר תהילה קרית יואל יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, קול ששון וחדוה בארמונו

בנישואי בתו החשובה שתחי'

למזל טוב ובשעטו"מ

צרופה בזה ברכתינו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שבשכר פעולותיו הכבירים למענינו יזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וירבה לעמוד לימינינו לרומם קרנינו במידה גדושה, ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא.

המברכים באהבה והערכה, אסירי התודה והברכה

הנהלת כולל "עצי חיים" קמחא דפסחא "ידי חסד"

קרית יואל בני ברק יע"א

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קצו — בלתי מוגה

ביקור הגאון הגדול רבי אליהו שטערנבוך שליט"א

ראב"ד אנטווערפן

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

יום ה' פרשת קדושים תשע"א לפ"ק

ראב"ד אנטווערפן: אסאך שידוכים האבן זיך דארטן געענדיגט, אמאל איז דאך נישט געווען קיין טעלעפאן, און אז מ'האט געוואוסט אז מ'קומט זיך דארטן צוזאמען, האט מען זיך דארטן אפגעשמועסט.

רבינו: מ'האט גערופן דעם יארצייט טאג. די דריטע טעג פסח, ס'איז געווען א גרויסער עולם.² דער טאטע ז"ל איז אויך איינמאל געווען דארט, דער זיידע (הרה"ק רבי שלו אליעזר ז"ל מראצפערט) האט אים מיט גענומען פון ראצפערט קיין צאנז.³

יואל יע"א וראה את הצדקה טישלעך בדרך עלייתו, התרגש רבינו ז"ל מאוד והתבטא: "מעין צאנז, מעין צאנז"

וכן עי' בס' באוצר ישראל (אות נ"א) שהרה"ק משינאווא אמר שאביו הרה"ק מצאנז רצה לעשות טובה לנכדי הרה"ק מליזענסק אפי' לאחר הסתלקותו כי לפני פסח הם נוסעים בעיירות לקבץ מעות, וכשמגיע לאחר יו"ט ולא נשאר בהם פרוטה מגיעים להיומא דהילולא בצאנז ומקבלים מעות בהרחבה.

כן הי' נהוג לומר פתגם בפיות החסידים שימי כ"ה וכו' ניסן הם כמו יו"ט שלישי של פסח וכולם הרגישו הרגשה של שמחה וקדושה בימים הללו, ויום ההילולא הי' נמשכת גם לאחריה כי חלק גדול מההמון גם כמה צדיקים עלו לקברו רק ביום המחרת, כמו בנו הרה"ק מהרש"א מראצפערט ז"ע [זקינו של מרן הק' מצאנז ז"ל] שעלה ביום היארצייט בעצמו רק לאמירת איזה מזמורים, ולמחרתו הלך שוב ואז שהה זמן רב באמירת תהלים וקריאת פתקאות וכדו'.

רבינו העניק לו את הספר לב אהרן ח"א על פרקי אבות וראב"ד אנטווערפן הודה לרבינו על זה בכרבת יישר כח ואמר דבר בעתו מה טוב לרגל שבתות הקיץ הבעלי"ט

ראב"ד אנטווערפן: היינט נאכט ניסן) איז א גרויסער יארצייט.

רבינו: יא, היינט איז דעם צאנזער רב'ס יארצייט. און שבת - א טאג נאכדעם - איז דעם טאטן זכרוננו לברכה יארצייט.

פאר'ן קריג איז געווען א גרויס געפארעכץ קיין צאנז אויף די יארצייט כ"ה ניסן, ס'איז דאך געווען אסאך צאנזער אייניקלעך, הונדערטער אייניקלעך.¹

1

מרגלא בפומי' של כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל גודל כוחו וצדקתו של מרן הדברי חיים ז"ל, כי בימים שלאחר חג הפסח - אחר שכל אחד ואחד פיזר מוממונו לצרכי קמחא דפסחא להעניים והנצרכים - עכ"ז ביום כ"ה ניסן יומא דהילולא קדישא של הרה"ק מצאנז היו בני"י מפזרים מעות לצדקה, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם כידוע צדקת פורונו של מרן הק' מצאנז כל ימיו חייו, וכן ראו בחוש איך שלאחר הסתלקותו היה ממשיך בכח הצדקה יותר מבחיים חיותו.

ופע"א כאשר היה מרן רבינו בעל ברך משה בצאנז להשתטח על ציון הקדוש, הראה להנוכחים איך שבהשכיל המוליך להציון הקדוש נעמדו קבוצות של עניים ואביונים מב' הצדדים, וכולם העניקו להם כפי נדבת ידיהם, וביומא דהילולא קמייטא של מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע כ"ו אב תש"מ לפ"ק כאשר עלה להשתטח על הציון הקדוש בקרית

2

ראב"ד אנטווערפן: דער צאנזער רב איז דאך געווען א מושלם אין אלע ענינים, תורה און עבודת ה', און אין חסד איז ער געווען א יחיד בדורו.

רבינו: אין אלעס איז ער געווען, א איש אלוקים.⁴

ראב"ד אנטווערפן: דער שווער ז"ל (בעל מקור ברוך מסערעט ז"ל) האט מיר פארציילט אז ער האט געהערט פונעם בעלזער רב (הגה"ק מהר"ד ז"ל) - ער איז דאך געווען א איידעם דארטן (בזיו"ר) - ס'איז א אינטערסאנטער זאך, אז מעפענט א תשובה אין דברי חיים, 'הייבן הייבט ער אן ווי דער רשב"א' - אזוי איז געווען זיין לשון - געוואלדיג, נאכדעם איז שוין אנדערש, וואס איז דער מעס פון דעם? - האט דער בעלזער רב געזאגט - ס'איז פשוט, ער האט אנגעהויבן צו שרייבן א תשובה מיט אלע ראשונים, נאכדעם, האט ער געגעבן א קלאפ מיט די קראנקע פוס 'איך בין א חכם צבי'ס אייניקל,⁵ פלאקערן און ברענגען אין

ווען דער טאטע איז געפארן קיין צאנז, איז ער געווען אין קראקא ביי רבי ישע'לע, און ער איז געווען דעמאלטס אויף שבת אין טשעבין, דער באבובער רב (האדמו"ר בעל הקדושת ציון ז"ל) האט געוואוינט אין טשעבין.

ראב"ד אנטווערפן: פינעף-זעקס יאר האט ער דארט געוואוינט (משנת תרצ"ב עד שנת תרצ"ז ואז חזר לבאבוב, ומשם הובל למבטח ע"י הצוררים הי"ד).

רבינו: דער באבובער רב איז אים געווען א פעטער (בהיותו חתן הרה"ק מהרש"א מראצפערט ז"ל).

א' הנוכחים: פארוואס האט דער באבובער רב זיך באזעצט אין טשעבין?

רבינו: ער האט געהאט פארשידענע סיבות (כידוע אצל החסידים שהיו לו כמה מעמים כמוסים בזה, והחסידים אמרו מפני שחשש שהגיע לשנות אבותיו בשנים שנסתלק בו אביו, ולכן הלך בגלות על חמשה שנים).

3

בס' אלה מסעי (עמ' קלג) מובא מה שסיפר רבינו בעל ברך משה זי"ע כי זקינו הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע לקחו פעם אחת בנסיעתו לצאנז על היומא דהילולא, ואז זכה להכיר את כל הצדיקים מבית צאנז, אשר עד אז לא הודמן לו להכירם מחמת ריחוק המקום, ופגש את הגה"ק רבי יצחק ישעי' מטשעחוב זי"ע בנו הצעיר של מרן הדברי חיים מצאנז זי"ע, ואת הגה"ק רבי אלעזר מאושפיצין חתנו של מרן הדברי חיים, הגה"ק רבי חנה האלבערשטאם מקאלאשיץ ז"ל, הגה"ק מסטראפקוב, הגה"ק רבי בן ציון האלבערשטאם מבאבוב זצ"ל בעל הקדושת ציון, הגה"ק רבי לייבוש האלבערשטאם זצ"ל אב"ד צאנז בנו של הרה"ק מקרייז-צאנז ז"ל בנו של מרן הדברי חיים זי"ע, הגה"ק רבי סיני מז'מגראד זצ"ל, הגה"ק רבי אלישע מגארליץ זצ"ל, בני הגה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע, ועוד שאר צדיקים נכדי מרן הדברי חיים זי"ע. (ועי' עוד באריכות בס' ומשה הי' רוש"ה ח"א עמ' שכ"ו).

ומן הראוי לציין מה שהזכיר רבינו את ביקורו בצאנז בדב"ק (מובא בס' אבני שוהם כ"א כסלו דף צ"ח) "וידוע כמה הרעיש הגה"ק מציעשנב זי"ע בשעתו תבל ומלואה ולא נח ולא שקט מלהתריע על החורבן שעלולה הציונות להביא על בית ישראל, ובעצמי זכיתי לדבר בענין זה עם הגה"ק רבי חנה האלבערשטאם זצ"ל הי"ד מקאלאשיץ, ועם דודי האדמו"ר רבי בן ציון מבאבוב זצ"ל אשר דברו בקדשם במרירות גדולה נגד כת הציונות".

כל ימיו הזכיר רבינו ז"ל בערגה את הזמנים אשר זכה לעלות לציין קדשו של מרן הק' מצאנז, וכמה פעמים נסע [גם לאחר המלחמה] במיוחד להלילולא קדישא בצאנז ויצא לדרכו ממהרת הפסח ובאותם השנים הזכיר רבינו ברבים במוצאי יו"ט בברכת קדשו שנוסע הוא לצאנז ותקוותו לפעול שם ישועות לכלל ישראל, וכידוע תפילותיו היו שם ברגש אש קודש בהיותו דבוק מאוד אל קדושת זקינו זי"ע.

4

ידוע מה שאמר הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע על אביו מרן הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע, אולי יש גאון בתורה כאביו זצ"ל, אולי יש מי שגדול כמוהו בעבודת השם, אולי יש מי שגדול בצדקה ובגמילות חסדים, אבל כולם יחד שיהיו אצל אדם אחד בשלימות כזו, לא הי' רק אצל אבינו זי"ע [ועי' באבני שוהם לכ"ז אב (תשל"ט) עמ' ג].

5

כידוע שהרה"ק מצאנז היה מתפאר בזה שהוא מנכדי החכם צבי זצ"ל, ואכן כאשר הסתלק בנו הגה"ק רבי מאיר נתן ציוה לדרוש על מציבתו, שהוא נכד החכם צבי, כי אמר שכשהציגונו רואים את שמו הם בורחים מפחד הדר גאווה, ועל נציבת הרה"ק מצאנז גם כתבו שהוא מנכדיו.

ואגב יש להעתיק לשון נורא מהרה"ק מצאנז זי"ע (מובא בילקוט תפארת שלמה במדור מכתבי קדש) שכתב מכתב חריף לקהילת קשאנב כשהסידי ... חלקו על בנו הרה"ק מקשאנב זי"ע וזה כותב בתו"ד: ...וזהיר להסרים למשמעתו שסירו השטמה והריב מתוכם, ולזה אני בטוח בזכות אבותינו הק' שלאנשי הריב יהיה להם... אם לא ישלימו כאשר ידוע לכל בזכות אא"ז החכם צבי זצ"ל אשר זרעו מושלים, וה' יריב ריבם ולא יאחר לשלם להקמים עליהם, ידרשו נא מה נעשה בקהילתינו בעזרת ה' למתקוממי, וזה יוסיף להקמים עלינו...עיי"ש בדב"ה"ק כי נורא הוא.

ובאותו ענין יש להביא מכתב נורא שנדפס בסוף ספר אהל אברהם דף כ"ז: (תולדות הרה"ק רבי אביש מפראקפורט זצ"ל) שכתב מרן הק' מצאנז להשר הגביר ר' יעקב ראטשילד מעיר הבירה וויען שישתדל עבור יהודי אחד שרצו לשפטו בעונש מאסר כבד, וזלש"ק: ...ידוע למר כי כל ברכת החשיבות והעשירות שלכם, נמשך מדורי דורות אשר אם זקן שלכם נתברך מפ"ק זקני הרב גאון עולם ורשכבה"ג מרן החכם צבי

גיהנום פאר גאט'ס נאמען, נאכדעם האט ער זיך מיישב געווען צו גיין אין מקוה...

רבינו: יא, אינמיטן שרייבן תשובות איז ער אויך געלאפן אין מקוה.

דער בעלזער רב רבי יהושע'לע זי"ע איז געווען אין צאנז, ווען זיי האבן זיך משדך געווען, רבי ישעי'לע איז געווען א איידעם אין בעלזא (אצל הרה"ק ר' יחיאל מקרילאוויץ נכד הרה"ק מאפטא חתנו של הנה"ק מהר"י מבעלזא ז"ל), און מ'האט אים שטארק מקרב געווען, דעמאלטס איז רבי ישכר בער אויך מיט געווען מיטן פאטער אין צאנז. און דער דברי חיים האט גערייכערט א לולקע ציבעך – נישט קיין ציגאר – נאר ס'איז געווען א לאנגע זאך ביז צו די ערד, מיט דעם האט דער צאנזער רב געשלאגן, ס'איז געווען א לאנגע זאך.

ראב"ד אנטווערפן: מ'האט געזאגט אז ווער ס'האט באקומען פון אים א קלאפ, איז שוין געווען א געהאלפענער.

רבינו: און דעמאלטס האט דער צאנזער רב געוואלט פאררייכערן, און ס'איז געווען א גאנץ עסק דאס אנצוגרייטן, מ'האט געדארפט אריינלייגן טאבאק און עס אנצינדן, האט דער צאנזער רב מכבד געווען רבי ישכר בער ז"ל זאל עס אנצינדן, און ער האט זיך אויפגעטוהן אז ער האט משמש געווען תלמידי חכמים, מיט דעם וואס ער האט משמש געווען דעם דברי חיים.

הגה"י: ביי רבי ישעי'לעס חתונה האט נאך דער צאנזער רב געלעבט?

רבינו: ניין, דאס איז געווען ביים שידוך שליסן.⁶

*

רבינו: יו"ט (פסח) איז געווען דא א אינטערסאנטע שאלה, איינער האט געקויפט חמץ, און האט מורא געהאט עס צו קויפן נאך פסח, ער ווייסט דאך נישט וואס וועט זיין מיט די חמץ אין פסח, האט ער געוואלט קויפן א גרויסן קוואנטום פאר יו"ט, און ער וועט עס פארקויפן אין חמץ.⁷

דערווייל איז אנגעקומען די סחורה חול המועד, און ער האט שוין געהאט באצאלט פאר דעם, ער האט פארקויפט זיין חמץ פאר'ן גוי פון פאראויס, אבער למעשה האט ער נאכנישט געהאט דעם חמץ בשעת'ן פארקויפן.

ראב"ד אנטווערפן: ביים שטר מכירת חמץ שרייבט מען אריין אז אלעס וואס וועט צוקומען איז פארקויפט (ועי' בס' סדר מכירת חמץ כהלכתו (פרק ד' סעיף כ"א) מש"כ בנידון זה).

רבינו: יא, אזוי שרייבט מען אריין.

ס'איז א ממה נפשך אז ס'איז גוט, ס'איז דאך דא א מחלוקה אין גמרא (בבא מציעא מה) ביי א גוי, ווי אזוי ער איז קונה, צי משיכה איז קונה, צי מעות איז קונה.⁸

ראב"ד אנטווערפן: וועגן דעם מאכט מען אלע קנינים.

רבינו: יא, אויב משיכה איז קונה ביי א גוי, האט ער עס נאכנישט קונה געווען, איז עס נישט געווען זיינס, דער פראבלעם איז נאר אויב מעות איז קונה, האט ער עס יא קונה געווען, אויב אזוי, האט ער עס אויך פארקויפט, ווייל ער שרייבט דאך אריין אינעם שטר מכירה אז אלעס וואס ער האט איבעראל איז פארקויפט, אלעס איז נכלל אין די מכירה, איז אפילו ער האט עס נאכנישט געהאט ביי זיך, האט ער דאך געמאכט א קנין.

ראב"ד אנטווערפן: ס'איז א שיינער ממה נפשך.

רבינו: אז נישט, ווערט עס חמץ שעבר עליו הפסח.

*

ז"ל, ואני מנכדיו מכמה צדדים, ולעולם לא בקשתי מכבודו שום טובה או גמול, רק כדי להחיות נפש מישראל שהוא כאילו קיים עולם מלא, הנני מבקש שיבוא אל שער המלך, ובחשיבותו יפעול עבור האיש, ותחשב לו לצדקה עד דור אחרון... עיי"ש.

6

עיי' בשו"ת מהר"ש ענגעל (ה"ו סי' קי"ט) שכ' וז"ל: ...הייתי על נישואי הרב הצדיק הג"ל (הרה"ק מטשעוויץ) בק' בעלזא והשושבין שלו היה הרב הקדוש צ"ע ר' יהושע זצ"ל אבד"ק בעלזא, וקודם שהלביש הקיטל להחתן סיפר מה ששמע בעת ההתקשרות מפי כ"ק מרן רשכבה"ג מצאנו ענינים מנשמתו של הרב ר' ישעי' דברים נוראים, ומאז הוא חביב עלי מאוד... עכ"ל.

7

עיי' בשו"ת שבט הלוי (ה"ד סי' מ"ט) שכתב דאף שמונה הדבר, מ"מ בשעת הדחק ובמקום הפסד יש מקום להקל לקנות חמץ קודם הפסח, והוא בעצמו ימכרנו לנכרי, עיי"ש.

8

דשם מבואר דנחלקו ר' יוחנן וריש לקיש בקניני עכו"ם מישראל, דלר' יוחנן משיכה קונה מן התורה ולא בכסף, וריש לקיש ס"ל דקונה רק בכסף ולא במשיכה, ובישראל מעכו"ם מחלוקתם להיפוך. וכתב המגן אברהם (סי' תמ"ח סק"ד) בשם שו"ת משאת בנימין (סי' נ"ט) דלדינא כשמוכר החמץ לנכרי יש לעשות שני הקנינים, בין קנין כסף ובין קנין משיכה, עיי"ש.

ראב"ד אנטווערפן: אין אנטווערפן האט מען כ"ה אויפגעבויעט א נייעם בית מדרש, ס'איז זייער מצליח.

רבינו: כ'האב געהערט כ"ה גוטע גריסן, ס'איז זייער א שיין בית מדרש.

ראב"ד אנטווערפן: ס'איז געוואלדיג מצליח, גאר א חשובער ציבור, די פני פונעם בית מדרש. זיי זענען זייער צופרידן, זיי רעדן נישט ביים דאווענען, דאס איז זייער א שיינער בית מדרש, זיי זיצן און פארברענגען אינאיינעם.

רבינו: רבי בעריש קאהן (ה"ה הגה"צ ראש הכולל דאנטווערפן שליט"א) איז דארטן.

ראב"ד אנטווערפן: יא, א ערנסטער עולם.

רבינו: די שלש סעודות איז זייער שיין, איידעלע אידן.

ראב"ד אנטווערפן: כ'האב געהערט פון ר' ליפא בערקאוויטש אז מ'זויל מאכן אויף אינמיטן וואך אויכעט א מנין, אויף יעדן טאג.

מ'זוארט אז מ'זאל קומען אויף א באווד, ס'וועט זיין א חיזוק פאר'ן עולם.

רבינו: מיינ זוהן רבי מענדל (הגה"צ אב"ד דקהילתינו וויליאמסבורג שליט"א) וועט יעצט פארן אויף א שבת צווישן פסח און שבועות.

ראב"ד אנטווערפן: ס'פעלט אויס חיזוק.

רבינו: כיבוד בברכת לחיים

רבינו: לחיים, מיט געזונט. כ'זעה א מ'קומט דא אהער א יעדעס יאר, איז א סימן אז ס'איז גוט דא.

ראב"ד אנטווערפן: אז מיינ איידעם לאזט מיך אריין...

(ה"ה חתנו הרה"ג ר' חיים יוסף פייג שליט"א מעיר מאנסי יע"א)

*

ראב"ד אנטווערפן: איך ליג נאך אלץ אונטער די התפעלות פון די בית המטבחים (כאשר ביקר בבית השחיטה המהודרת לעופות בקרית יואל בשנה שעברה אחרי חג הפסח).

רבינו: היינט זענען אויך געווען עטליכע רבנים וואס האבן באזוכט, ס'קומען דא אלע מאל געסט, ס'איז א מעלה, אז יעדער קען זעהן, אז איינער הערט א לשון הרע... קומט ער גלייך אריבער... ער דארף נישט קיין אפוינטמענט, די טיר איז אפן פאר יעדן רב.

חתנו הרה"ג ר' חיים יוסף פייג שליט"א: אין אייראפע איז יעצט זייער שווער.

רבינו: יא, מ'האט געמאכט א געזעץ אז מ'מוז אויפשרייבן אז ס'איז שחיטה פלייש.

ראב"ד אנטווערפן: ס'איז א גרויסע גזירה, ווייל די גויים וועלן נישט קויפן די טריפות, און מ'קען נישט אנהאלטן די שחיטה אן דעם וואס די גוים קויפן אפ די טריפות.

א' הנוכחים: אן דעם קען זיך נישט האלטן די שחיטה?

רבינו: ניין, דאזי אויך נישט, ווען מ'זאל דאזי נישט פארקויפן פאר די גוים די אנדערע חלקים.

א' הנוכחים: א האלבע גייט דאך פאר די גוים.

רבינו: אסאך מער פון דעם גייט פאר די גוים, ארום אכצן-צוואנציג פראצענט קומען אויס כשר, איז מייטש אז פון די גאנצע שחיטה איז עס נאר צעהן פראצענט, ווייל אפילו פון די כשר'ע בהמות, איז דעם חלק האחוריים נעמט מען דאך אינגאנצן נישט.

ראב"ד אנטווערפן: טאמער ס'וועט ווערן אין אייראפע איז עס א גרויסער סכנה, ווייל אמעריקא וועט נישט צוריק שטיין, ס'איז א גרויסער פראבלעם.

א' הנוכחים: היינט האט מען גע'שחט'ן צוויי הונדערט און צוואנציג בהמות (בבית השחיטה דקהילתינו חק' לבהמות גסות), און נאר צוויי און פערציג איז געווען כשר.

ראב"ד אנטווערפן: דאס מיינט כשר ממש?

רבינו: יא, כשר-גלאט.

ראב"ד אנטווערפן: דאס איז אויך אסאך, צומאל זעהט מען אז ריכטיג גלאט איז זייער שווער, סאטמאר גלאט איז ריכטיג גלאט.

רבינו: היינט, דאס וואס מ'רופט 'בית יוסף-גלאט' איז אויך נישט אינגאנצן אמת, כ'לאזט טאקע נישט שרייבן 'בית יוסף' ווייל כ'האב מורא אז ס'איז בלאף, ווייל לויטן בית יוסף איז נישטא אזא זאך ווי א סירכא, די קליינע סירכות נעמט מען דאך אראפ.

יעדן טאג שיקט מען אריין א באריכט פון די שחיטה, און היינט איז געווען צוויי און פערציג כשר'ע בהמות.

*

הגדה"י: אין קאליפארניע וויל מען יעצט אסר'ן ברית מילה.

רבינו: נאר אין שטאט סאן פראנסיסקו, דארט האבן זיי גענומען פאזיציעס און זיי וועלן עס פארלייגן פאר'ן בארד (האנשים הממונים ע"ז מהממשלה) עס צו אסר'ן פאר די אכצן יאר, אבער מ'זאגט אז אין געריכט וועט עס דורכפאלן, ווייל ס'איז קעגן רעליגיע, אבער ס'קען אויך זיין אז ס'וועט נישט דורכפאלן, ווייל דער ריכטער האט שוין גע'פסק'נט אז

רבינו: יא, מ'שחט כ"ה פינעף טעג א וואך, ס'איז דא אסאך ערליכע אידן וואס זוכן כשרות.

ראב"ד אנטווערפן: די שוחטים פון די גסות וואוינען דארטן ביי די שחיטה?

רבינו: זיי קומען אהיים אויף שבת,⁹ זיי האבן דארטן א דירה - נישט קיין האמעל - מ'האט דארט געקויפט א הויז, און מ'האט דארט געמאכט א מקוה¹⁰ און א בית המדרש, מ'האט דארט ספרים.

ראב"ד אנטווערפן: דארט אין די געגנט איז נישטא קיין בית מדרש?

רבינו: ס'איז דא, נאר ס'איז אביסל ווייט. כ'בין שוין געווען דארט אין טעקסעס אין בית המדרש, ס'איז דא דארטן א ארטאדאקסישע שוהל, כ'בין געווען איבעראשט אז דארט איז דא א ארטאדאקסישע שוהל, אבער ס'איז ווייט פונעם בית השחיטה.

און דארט - אין די דירה - געכטיגט מען, און אויף שבת קומט מען אהיים. מ'שחט דריי טעג, מאנטאג, דינסטאג, און מיטוואך, און מיטוואך נאכט קומען זיי שוין אהיים, דאנערשטאג קען מען שוין נישט שחט'ן, ווייל ווען מ'שחט, איז א טאג נאכדעם זאלצט מען עס און מ'פאקט עס, און אז מ'וועט שחט'ן דאנערשטאג, וועט מען עס זאלצן פרייטאג, און דער משגיח קומט שוין אהיים דאנערשטאג.

9

כ"ק מרן רבינו שליט"א השתדל מאוד שבית השחיטה של העופות יוקבע במקום קרוב, באופן שהשוחטים והמשגיחים לא יצטרכו לנסוע למרחוק על כמה ימים וכו', אבל אצל שחיטת הגסות לא היה היכולת להגיע לזה, ולכן צריכים עדיין לנסוע למרחוק על כמה ימים.

10

ידוע כמה הקפידו רבותינו זצ"ל לבל ישחטו בהמה או עוף אם לא טבל במקוה בבוקר.

ועי' בס' טהרת הקודש (מאמר מקוה ישראל) שכתב: "ועוד אמרו שהמקוואות הכשרות מסייעים להשוחטים שיעמידו חלפיהם כראוי, לכן החמירו מאוד צדיקים וחסידיים ואנשי מעשה והשוחטים היראים שלא לבדוק החלף בשחיטה עד לאחר טבילת המקוה, והוא גלוי וידוע לכל בעלי דעת שהטבילה במקוה מועיל מאוד להרגשה כדברי ס' הכוזרי (מ"ב ס"ו) וכו', לכן כל שו"ב ירא שמים הירא לנפשו יזהר בזה מאוד מאוד", עכ"ל.

ובס' מראה ריאה מביא מצדיקים שפי' הגמרא (חולין יז:) בנהרדעא בדקו ליה במי, שבדקו את השוחט אם רגיל במקוה.

אפילו אויב מ'איז פריי פון רעליגיע איז מען נאכנישט בארעכטיגט צו טוהן און זיך צו פירן 'אכזריות'דיג' ווי זיי רופן עס אן.

ראב"ד אנטווערפן: עס איז דא מקומות וואס זיי האבן עס גע'אסר'ט, ווייל זיי האבן געזאגט אז א מענטש קען נישט צווינגען זיין רעליגיע פאר זיין קינד.

א' הנכחים: אין ניו יארק איז אויך געווען פראבלעמען מיט מצות מילה.

רבינו: דאס איז נאר געווען וועגן די חלק פון מציצה, אבער דארט אין סאן פראנסיסקו ווילן זיי אינגאנצן אסר'ן, ס'איז נישט גוט אז מ'רעדט פון אידן, ס'איז נישט גוט אז די אידן זענען אויף די נייעס, ס'איז בעסער ווען זיי ווייסן נישט פון אונז, מ'איז ליידער אין גלות און מ'דארף סיעתא דשמיא איבעראל און אלעמאל.

הגרח"י: צניעות איז דאס בעסטע (כאמרם ז"ל אין לך יפה מן הצניעות).

*

ראב"ד אנטווערפן: די גסות שחיטה וואקסט כסדר?

רבינו: יא, מ'קען נישט נאכקומען דעם פארלאנג, ווייל מ'דארף זיך רעכענען מיט די טריפות מ'זאל עס קענען פארקויפן - ווי פריער דערמאנט - מ'קען נישט שחט'ן אסאך, און דורך דעם האבן אויך אסאך טריפות, ווייל די גוי'שע שלאכט הויז הרגעט דארט זעקס טויזנט בהמות א טאג, און מ'דארף נישט שינדן, זיי וואשן עס אפ מיט קאכעדיגע וואסער, און עס קומט אראפ די עור זייער גרינג, וועגן דעם קענען זיי געבן א בעסערער פרייז, און ביי די כשר'ע שחיטה, דארף מען דאך ניינציג פראצענט פון די שחיטה פארקויפן אויפן גוי'שן מארק, ממילא דארף מען זיך רעכענען מיט די גוי'אישע קונים.

ראב"ד אנטווערפן: ביי עופות איז אביסל אנדערש.

רבינו: יא, ווייל כמעט אלעס איז כשר, נאר ווייניג פראצענט איז טריפה.

ראב"ד אנטווערפן: ביי אונז איז אויך דא א שחיטה פון עופות, איז דא איז א גרעסערער שחיטה... מ'קומט צו פופציג טויזנט א וואך?

רבינו: פינעף און דרייסיג טויזנט א טאג.

ראב"ד אנטווערפן: עס איז מער פון הונדערט און פופציג טויזנט א וואך.

רבינו המשיך ואמר: די שוחטים קומען שוין אהיים מיטוואך נאכט, אבער די משגיחים בלייבן נאך איבער, און זיי קומען אהיים דאנערשטאג נאכט – די משגיחים דארפן דאך זיין דארט אכט צו געבן אויפן זאלצן און אויף טריפות, און אויף אלעס, אויך אויפן אוועקפאקן און עס אפזיגלען, איז וועגן דעם קען מען שוין נישט דאנערשטאג שחט'ן.

יעצט – די וואך – נאך פסח, בלייבן יא די משגיחים דארטן אויף שבת, ווייל ס'איז דאך געווען יו"ט, איז דאס אז די שוחטים זאלן פארן נאר אויף מיטוואך אליינס לוינט זיך נישט, שחט מען היינט אויכעט, און די שוחטים קומען היינט אהיים, און די משגיחים בלייבן דארט איבער כדי כשר צו מאכן.

ס'איז ב"ה שטארק מצליח, וואס מ'בעט וועגן כשרות געבן די בעלי בתים נאך, ס'איז נישטא קיין פראבלעם ברוך השם, יעצט אויף פסח האט מען נאכגעגעבן אלע חומרות וואס מ'האט געבעטן לכבוד פסח, מ'שטעלט זיך צו.

הגרח"י: ס'איז נישטא קיין נענטערע פלאץ ווי טעקסאס? **רבינו:** מ'זוכט א גרעסערער פלאץ, אדער נאך א פלאץ ס'זאל זיין נאך צוויי פלעצער, אבער נישט יעדער איינער לאזט אריין...

ראב"ד אנטווערפן: וויפיל איז די צוות וואס מ'דארף דארט האבן?

רבינו: פינעף שוחטים, און אכט-ניין משגיחים, און ס'איז אויך דא פון די דארטיגע אידן וואס מ'נוצט זיי, און איינער פון דא איז עומד על גביהם, ער דרייט זיך און איז משגיח.

*

רבינו: ס'איז שוין אריין דאס געזעץ אין אייראפע אז מ'דארף אויפשרייבן אויף די פלייש אז ס'איז גע'שחט'ן פלייש?

ראב"ד אנטווערפן: ווען כ'בין אוועק פון אנטווערפן האט מען געהאנדלט וועגן דעם, די שתדלנים האבן געטוהן וועגן דעם, עס אוועק צו שטופן.

רבינו: כ'האב געהערט אז ר' פנחס קארנפעלד (י"ר קהל מחזיקי הדת באנטווערפן) האט געטוהן וועגן דעם.

ראב"ד אנטווערפן: יא, מ'פראבירט ביי די ממשלה וואס מ'קען טוהן, די געדאנק איז געווען צו אסר'ן שחיטה אינגאנצן, ס'האט זיך אנגעהויבן אין האלאנד, מסתמא האט מען דאס אפגעווארפן, ווייל אויב מ'אסרט אין האלאנד, וועט מען אסר'ן אין גאנץ אייראפע.

נאר די גזירה פון אויפשרייבן איז געווען אין גאנץ אייראפע, עס קומט פון די ארגאניזאציע פון צער בעלי חיים, זיי האבן געזאגט 'מיר צווינגען נישט צו אסר'ן די שחיטה, אבער איר קענט אונז נישט צווינגען צו נעמען פון די פלייש וואס ענק האבן גע'שחט'ן, נאר מען זאל מודיע זיין אז ס'איז גע'שחט'ן פלייש, און ווער ס'ווייל זאל עס נעמען, אבער באמת וועט עס קיינער נישט נעמען, זיי וועלן מאכן א קאמפיין אקעגן דעם, און יעדער איינער פארשטייט אז דאס איז דער סוף פון שחיטה ח"ו, און דאס איז זייער כוונה.

רבינו: דער באשעפער זאל אפהיטן... אויב אזוי וועט מען דארפן אריינברענגען פלייש פון ארץ ישראל אדער פון אמעריקא, מ'איז אין גלות ביי עשו, און די אלע זאכן קלאפן אויס ביי כשרות.

ראב"ד אנטווערפן: און ארץ ישראל שחט אויך נישט אין ארץ ישראל.

רבינו: מ'שחט אין פוילן.

ראב"ד אנטווערפן: די עדה החרדית שחט אין פוילן, און הרב לאנדא (אב"ד דבני ברק שליט"א) האט גע'שחט'ן אין אוקריינא, און ער האט געהאט פראבלעמען מיט די בחמות.

רבינו: ביי די 'כרסים' פראבלעמען, האט ער אפגעלאזט אורגוויי. (בשנים האחרונות נתגלה שיש שם חשש ניקב הכרס שטריפתו במשהו (שו"ע יו"ד סי' מ"ח ס"ב) מחמת שהבחמות אוכלים עשבים שאין נאותים להם ומתמלאים עם 'געז', ע"כ דוקרים בסכין בתוך הכרס, אז דוקרים מעדעצ'ן במחט, ובשנים יש חשש הנ"ל (עי' באורך פת"ש סק"ב ענין זה, ובסו"ם גבעת פנחס)).

ראב"ד אנטווערפן: אין ארץ ישראל אליינס איז אויך דא דער פראבלעם, אז ס'איז נישטא גענוג אראבער'ס וואס זאלן נעמען די אלע נישט כשר'ע פלייש, ס'איז כמעט אוממעגליך צו האלטן א כשר'ע שחיטה, ווייל מ'דארף נעמען אין חשבון וואס צו טוהן מיט די אכציג-ניינציג פראצענט וואס מ'נוצט נישט, וועגן דעם שחט מען זייער ווייניג אין ארץ ישראל, און די עיקר שחיטה איז אין פוילן, מיר שחט'ן אויך אין פוילן.

נפרד רבינו ממנו בברכה

ואמר: היינט איז דאך דעם דברי חיים'ס יארצייט, זכותו יגן עלינו, זייט געזונט און א גוט שבת.

ראב"ד אנטווערפן: א יישר כח, גוט שבת.

ברענגט מיט צו די אקציע לכה"פ

\$360

אז מיר זאלן קענען
אנהאלטן דעם ציל

ימי חינוך הטהור!

לטובת מוסדותינו הק' יטב לב בארה"ק

ביהמ"ד הגדול, א' פנחס • ביהמ"ד אהל פיגא, א' מטות
ביהמ"ד אבני צדק, ג' מטות • ביהמ"ד בית ברוך, ד' מטות

ביקור חולים "חסדי יואל" דיסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

קרית יואל בני ברק

ברכות עד בלי די

באותות כבוד ואהבה, נשגר בזה ברכת מזל טבא, קדם מע"כ ידידינו הנכבד
האי צנתר דדהבא, עומד תמיד לימינינו לתמכינו במסירות רבה,
רודף צדקה וחסד במידה מרובה, שמו הטוב משבחים ומהללים בשפתי רננה,

הרבני הנגיד החשוב והנעלה, נודע לשם ולתהילה

מוה"ר חיים לעזרי שליט"א

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו

בהבוס בנו זי"ו לעול התורה והמצוות

והברכה אחת היא לאמו החשובה בעלת חסד

מרת לעזרי שתחי' לאויט"א

אשת חיל עטרת בעלה המנוח, ידידינו החשוב והבלתי נשכח, עמוד התווך של מפעלותינו הכבירים,
הירבה לעשות צדקה וחסדים אדירים, הוא הגבר הוקם עולה של תורה, ובמיוחד זכה לגדל את בית
מדרשינו "עטרת זקנים" המתנוסס לשם ולתפארה,

הרה"ח המפו' רבי ניסן ב"ר אפרים משה לעזרי ז"ל

יה"ר שיזכו לראות ולרוות ממנו ומכל יו"ח רב תענוג ונחת, אושר ועושר והרחבת הדעת,
ועמוד לכם זכות מעשיכם הטובים והישרים, ותמיד נספר תהילתכם בשערים,

המברכים בתודה וקול זמרה, בהערצה והוקרה

חברת ביקור חולים "חסדי יואל" דיסאטמאר

קרית יואל - בני ברק

מתוך דברות קודש

שהשמיע

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אצל שיעור פרקי אבות שב"ק פרשת קרח העל"ט

בביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב דסאטמאר וויליאמסבורג יע"א

ער האט געהאט דארט אין מצרים אין זכות פון מצות ציצית, נישט נאר אז ער איז געגאנגען אנגעטוהן מיט ציצית, נאר יוסף הצדיק איז אויך געגאנגען מיט די ציצית פונדרויסן, אין דעם זכות האט ער עומד געווען בנסיון, טייטש דער נועם מגדים וינס ויצא, יוסף הצדיק איז אנטלאפן, החוצה, דורכדעם וואס ער איז געגאנגען מיט די ציצית פונדרויסן.

האב איך געקלערט מוסף צו זיין, ס'שטייט אין תפארת שלמה (סו"פ דברים) השליך משמים ארץ תפארת ישראל (איכה ב' א), זאגט ער, אז בשעת אידן זענען אין גלות, מען דרייט זיך ארום אין טומאת ארץ העמים, השליך משמים ארץ, שיקט דער אייבערשטער אראפ, תפארת ישראל, יעקב אבינו, ער היט אפ אידן, און מיט זיין שמירה זענען אידן עומד בנסיון, אזוי ווי מיר געפונען טאקע ביי יוסף הצדיק (סוטה לו:): נראית לו דמות דיוקנו של אביו.

דער נועם מגדים דארט אין פ' שלח טייטשט וינס ויצא החוצה, ויצא איז ראשי תיבות ו'ירא י'וסף צ'ורת א'ביו, אזוי האט ער עומד געווען בנסיון. דער חתם סופר זאגט ציצית ע"ל כ'נפי ב'גדיהם, איז די ראשי תיבות בגימטריא יעק"ב. קען זיין אז די שמירה פון יעקב אבינו איז נאר אויב מען גייט מיט די ציצית פונדרויסען, לויט דעם קען זיין אז דאס איז מרומז אין פסוק וינס ויצא החוצה, ויצ"א איז ראשי תיבות ו'ילבש י'וסף א'ת צ'יציותיו החוצה, יוסף האט אנגעטוהן די ציצית פונדרויסן, און מיט דעם כח ו'ירא

ס'איז זומער! עס ברענט דער פייער פונעם יצר הרע, און די אלע נסיונות וואס דער זומער ברענגט מיט, זומער איז די מקור התאוה, די גאנצע תאוה קומט ארויס אין די צוויי חדשים במילואה, ס'איז א זמן פון פריקת עול, מען ערלויבט זיך צו טוהן זאכן וואס מען וואלט זיך נישט ערלויבט א גאנץ יאר אפילו צו רעדן, זומער טוט מען דאס במעשה.

ס'שטייט די וואך אין די סדרה ויקח קרח, זאגט די גמרא (סנהדרין קט:): שלקח מקח רע לעצמו. וואס איז פשט שלקח מקח רע לעצמו.

קען זיין אזוי, כ'ועל איבערזאגן א ווארט וואס כ'האב געזאגט יענע וואך ביי שלש סעודות, ביי די פרשה פון ציצית איז דא א רמז אין חתם סופר (פ' שלח עמוד עד) ציצית ע"ל כ'נפי ב'גדיהם, די ראשי תיבות איז בגימטריא יעק"ב, האב איך געקלערט קען זיין פשט אזוי, דער נועם מגדים (סו"פ שלח) ברענגט אראפ פון שולחן ערוך (או"ח סי' ה ס"ט ובטו"ז סק"ח ובמג"א שם) ציצית איז ראשי תיבות צ'דיק י'בדוק צ'יציותיו ת'מיד, א צדיק אן ירא שמים איז בודק זיין ציצית שטענדיג, אזוי ווי עס שטייט אין שולחן ערוך.

לייגט דער נועם מגדים צו, ציצית איז אויך ראשי תיבות צ'דיק י'ראה צ'יציותיו ת'מיד, עס שטייט ביי די נסיון פון יוסף הצדיק (בראשית לט יב) וינס ויצא החוצה, זאגט דער נועם מגדים אז יוסף הצדיק איז ניצול געווארן פון דעם ביטערן נסיון וואס

מען האט די פאר טעג פרייטאג שבת זונטאג, זעהן אויסצונוצן די געלעגנהייט, מוסיף צו זיין אויף די שיעורי תורה, נישט פארברענגען סתם אזוי מיט ארומגיין אויף די אלע פלעצער.

אין די א"י'דיגע חתם סופר (בהקדמת המו"ל לספר בראשית רחובות קריה אות ה) ברענגט ער אראפ פון הגה"ק רבי נתן אדלער ז"ל, דער מלאך המות איז מלא עינים (עבודה זרה כ:), האט ער געזאגט, אז יעדע פגם הראיה נעמט דער מלאך המות צו זיך, פון די אלע ראיות אסורות ווערט דער מלאך המות מלא עינים. יעצט און די צוויי חדשים, תמוז אב, וואס ווערן אנגערופן חדשי עינים (משנ"ה מס' תמוז אב פ"א), דארף מען זעהן דאס צו מתקן זיין, נזהר זיין אין שמירת עינים, חלילה נישט נכשל ווערן, און מאכן א הכנה אויף די הייליגע טעג, זיין אפגעהיטען במחשבה דיבור ומעשה.

ס'איז א מכת מדינה אז ווען מ'פארט ארויס סוף וואך, אנשטאט מען זאל אויסנוצן די צייט, גייט מען ארויס אין די געשעפטן אין וואל-מארט די אלע פלעצער, וואס זוכט א חסיד'ישער אינגערמאן אין די גויא'ישע געשעפטען א גאנץ יאר בכלל, און זומער בפרט, ממה נפשך זאכן וואס מען דארף האבן, קען מען שוין היינט צו טאגס ב"ה באקומען אין לאקאלע געשעפטן אויף יעדן פלאץ, און וואס מען דארף נישט, דארף מען דאך נישט. איך וויל געבן אן עצה, אז די בעל הבית'טע פארלאנגט אז מען דארף גיין איינקויפן, ווי מען רופט דאס שאפינג, זאל ער זיך אנטוהן א גרויסן וואלענעם טלית קטן פונדרויסן, וועט מען שוין נישט דארפן גיין.

וה' ישמור צאתינו ובואינו לחיים ולשלום, כל הדרכים בחזקת סכנה, דער אייבערשטער זאל העלפן, מיר זאלן ניצול ווערן פון יעדע מכשול בגשמיות וברוחניות, פאר אונז און פאר גאנץ כלל ישראל, ביז דער אייבערשטער וועט העלפן מיר וועלן זוכה זיין אקעגן צו גיין דעם גואל צדק בב"א.

יוסף צ'ורת אביו, איז געווען נראית לו דמות דיוקנו של אביו, און וינס, ער האט עומד געווען בנסיון.

קרח שטייט אין רש"י אז ער האט ליצנות געמאכט פון די מצות ציצית, לבש טלית שכולה תכלת וכו', נו אז ער האט ליצנות געמאכט פון ציצית, פארשטייט זיך אליינס אז ער איז נישט געגאנגען מיט די ציצית פונדרויסן, האט יעקב אבינו געזאגט בקהלם אל תחד כבודי (בראשית מט ו), עס זאל נישט דערמאנט ווערן מיין נאמען, ווייל אז מען גייט נישט מיט די ציצית פונדרויסן איז יעקב אבינו נישט דארט, וועגן דעם ויקח קרח, שלקח מקח רע לעצמו, די גמרא זאגט אין קידושין (דף ל:) אז דער יצר הרע ווערט אנגערופן רע, שיוצרו קראו רע, ווייל עס האט אים געפעלט די שמירה פון יעקב אבינו אנטקעגן דעם יצר הרע.

ס'קומט זומער, אידן גייען ארויס אויף די גאס, מען פארט צו די ארבעט און מען קומט אהיים פון די ארבעט, און ביי די ארבעט אליינס במשך פונ'ם טאג, ס'איז ממש שרעקליך!, אידן מאכן מיט שווערע נסיונות ווי יוסף הצדיק יעדן טאג ממש, מען דארף האבן א געוואלדיגע שמירה מען זאל ניצול ווערן, כדי מען זאל קענען זיין עומד בנסיון, דארף מען גיין אנגעטוהן מיט די ציצית פונדרויסן. די ציצית אליינס איז נאכנישט גענוג, אבער דאך עס איז א שמירה, עס העלפט צו.

דער מנהג המדינה איז שוין אזוי אז זומער פארט מען ארויס אינדרויסן פון שטאט, די צוויי חדשים איז מיוחד פאר אפרוה, דארף מען זעהן עס טאקע אויסצונוצן, סיי די זמן ווען מען געפינט זיך דא אין שטאט, אז מען איז מער פריי, מען האט נישט די משפחה, זעהן אויסצונוצן די צייט, מוסיף צו זיין אויף די שיעורי תורה, און אזוי אויך ווען מען פארט ארויס,

ויתן לך את ברכת אברה"ם

מריחוק מקום וקירוב לב, נשגר בזה ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, קדם ידידינו הנעלה והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד, האדם היקר באנשים, ראש וראשון לכל דבר שבקדשים, איש חמודות ורב תבונים, שמו מהללים בשפתי רננים, וה' ברך את אברה"ם בכל, קובע עתים לתורה יומם וליל, רחים ומוקיר רבנן ואיהו גופא צורבא מרבנן

הרבני הנגיד המפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר אברהם בראך שליט"א

אב"י בווייליאמסבורג יע"א

לרגל השמחה שבמעונו בהולדת בנו ני"ו למזל טוב

והברכה אחת היא לאביו האי גברא יקרא, עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא, נודע לשם ולתפארה, שמו הנכבד והנערץ מהללים בשבח ובשירה,

הרבני הנגיד הנכבד והנעלה, מוכתר בכל מידה ומעלה

מוה"ר שמואל חיים בראך שליט"א

אב"י בבארא פארק יע"א

זכות מעשיכם הכבירים בצדקה וחסד זה רבות בשנים, תעמוד לכם לראות דורות ישרים ונאמנים, ממנו ומכל יוצאי חלציקם, לאורך כל ימי חייכם, ומשמחה זו יושפע לכם רב ברכות ושובע שמחות, ותזכו להמשיך בפעליכם הישרים מתוך תענוג והרחבת הדעת.

המברכים למען שמו בשמחה ובהערכה

הנהלת המוסדות

ג"א בין המברכים ידידיכם השמחים בשמחתכם, וברוך יאמרו לעומתכם

יקותיאל יצחק בראך יחזקאל ראטטער

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעסטער • וויען

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטראליע

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הנגנו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללינו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

הר"ר צבי אילאוויטש שליט"א
ר' שמעון יחזקאל שרגא וויינשטאק נ"י
ר' יצחק חיים שאלילוף נ"י
ר' יעקב שמחה שעזר נ"י
ר' עזריאל שפיטצער נ"י

הולדת הבנות

ר' ליפא אפעהיים נ"י
ר' אברהם יושע גפן נ"י
ר' ישעי' גרינפעלד נ"י
ר' חיים אלעזר הורוויץ נ"י
ר' ארי' (ברא"ה) הערשקאוויטש נ"י
ר' יצחק זאב שווארץ נ"י

הכנסת בנו נ"י לעוה"מ

ר' פנחס אלימלך ווייס מאן נ"י

מאנטריאל

הולדת הבנים

ר' וואלף מארקאוויטש נ"י
ר' יואל מיטעלמאן נ"י
ר' יואל בן יצחקס. ראחק. ראזענבערג נ"י

הולדת הבת

ר' שלמה יחזקאל רובין נ"י

ירושלים

הולדת הבן

ר' שמחה יוסף הירש נ"י

בארא פארק

הולדת הבנות

ר' יעקב יוחנן גרינפעלד נ"י
ר' שלום שמואל ארי' לייפער נ"י
מוה"ר דוד אהרן שווארץ נ"י
חתן ר' יוסף ניימאן ע"ה

הכנסת בניהם נ"י לעוה"מ

ר' שמואל חיים בראך נ"י
ר' יחזקאל פישער נ"י

בני ברק

הולדת הבנים

הרב יחיאל מיכל פרידמאן שליט"א
מרבני כוללינו הק'
בן ר' הלל פרידמאן נ"י
חתן ר' יצחק אייזיק דאווידאוויטש נ"י
ר' יצחק אייזיק ווייס נ"י
ב"ר בנימין זאב ווייס נ"י נכד ר' יהושע ווייס נ"י

אירוס הבת

ר' יעקב אביגדור פרידמאן נ"י
בן ר' מאיר משה פרידמאן נ"י
חתן ר' יוסף יושע גרין נ"י, חבר הנהלת המוסדות

נישואי הבן

הרב סנדר ערלאנגער שליט"א

וויען

הכנסת בנו נ"י לעוה"מ

ר' חיים לעווי נ"י

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

ר' דוד ב"ר אהרן, ב"פ ווייס נ"י
חתן ר' וואלף נויאוויטש נ"י
ר' יואל ב"ר שלמה פעלבערבוים נ"י
חתן ר' מרדכי משה וויינשטאק נ"י
ר' בערל ב"ר יעקב הערש היימאן נ"י
חתן ר' אלי' שמחה וויינפעלד נ"י
ר' אברהם ב"ר שמואל חיים בראך נ"י
חתן ר' חיים יושע געלבערשטיין נ"י
ר' שמואל יודא בערקאוויטש נ"י
ב"ר יצחק מרדכי בערקאוויטש נ"י
חתן ר' דוב האפפמאן נ"י
ר' דוד מרדכי ב"ר מענדל איידליס נ"י
חתן ר' אהרן אשר קאהן נ"י
ר' זאב דוב ב"ר אלי' שמחה וויינפעלד נ"י
חתן ר' יצחק שטיבער נ"י, ק"י

הולדת הבת

ר' מיכל ב"ר יושע הערש פריינד נ"י
חתן ר' אברהם משה לאנדא נ"י
הכנסת בניהם נ"י לעוה"מ
הר"ר מיכל ניימאן שליט"א
ר"מ בישיבת היכל התורה
ר' חיים משה גראסבערג נ"י
ר' משה דוד אבערלאנדער הי"ו

מאנסי

הולדת הבן

ר' אלטער ב"ר ארי' האפמאן נ"י
חתן ר' משה טאבאק נ"י

אירוס צאצאיהם

הר"ר בערל גלאנץ שליט"א, קרית יואל	החתן ישראל שמעון מאיר נ"י	הר"ר מענדל היימליך שליט"א, וויליאמסבורג
הר"ר יעקב יוסף קאהן שליט"א, קרית יואל	החתן חיים נ"י	הר"ר יושע נחמן בערגער שליט"א, בארא פארק
הר"ר שאול יצחק ראבינאוויטש שליט"א, קרית יואל	החתן מרדכי נ"י	הר"ר יוסף ברוך בענדיט יונגרייז שליט"א, מאנסי
ר' נחום ברוינער נ"י, בארא פארק	החתן חיים פרץ יואל נ"י	ר' רפאל אהרן קנאפפלער נ"י, בארא פארק
ר' משה נתן פאוועל נ"י, בארא פארק	החתן יקותיאל יודא נ"י	ר' משה מוטצען נ"י, וויליאמסבורג
ר' דוד מרדכי שווארץ נ"י, בארא פארק	החתן פנחס זעליג נ"י	ר' שלמה לעבאוויטש נ"י, וויליאמסבורג
ר' אברהם יעקב שווארץ נ"י, בני ברק	החתן מרדכי מנחם נ"י	ר' שלמה זלמן דאסקאל נ"י, גבאי ביהמ"ד ז"מ ב"ב

נישואי צאצאיהם

ר' יושע אייזיק יצחק געלבערשטיין נ"י, וויליאמסבורג	החתן יחזקאל שרגא נ"י	ר' עקיבא הערש קליין נ"י, קרית יואל
ר' שמשון שרגא פאגעל נ"י, קרית יואל	החתן אברהם נ"י	ר' אברהם חנוך העניך פריעד נ"י, קרית יואל
ר' חיים נתן וויינשטאק נ"י, קרית יואל	החתן עמרם משה נ"י	ר' יחזקאל שרגא נפתלי בראך נ"י, קרית יואל
ר' חיים צבי (בר"א) גאלדבערגער נ"י, קרית יואל	החתן דוד ארי' נ"י	ר' יחזקאל שרגא הירש נ"י, קרית יואל
ר' הלל ווייס נ"י, קרית יואל	החתן צבי נ"י	ר' צבי אלימלך קליין נ"י, קרית יואל
ר' אהרן יחזקאל לאוב נ"י, קרית יואל	החתן פנחס ארי' נ"י	ר' משה מאיר גאטליעב נ"י, קרית יואל
ר' יצחק אייזיק סג"ל לעווי נ"י, קרית יואל	החתן ברוך ליפא נ"י	ר' ישכר בעריש גפן נ"י, קרית יואל
ר' יעקב הלוי יאזשעף נ"י, בני ברק	החתן שמעון נ"י	הרב משה אהרן דאווידאוויטש, אב"ד סעקלחיד ב"ב
ר' ישראל יצחק היימליך נ"י, בני ברק	החתן משה מרדכי ספרא נ"י	ר' משה יצחק גרינוואלד נ"י, בני ברק
הרב חיים יצחק הירש שליט"א, ר"מ בישיבה"ק ב"ב	החתן חנני' יו"ט ליפא נ"י	ר' יצחק אייזיק גאלדשטיין נ"י, בני ברק

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-52764837 און אין אר"י 845-662-5579